

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

BAKALÁŘSKÉ KOMBINOVANÉ STUDIUM

2020-2021

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Anna Vítková

Zájmové vzdělávání dospělých v Jihlavě

Praha 2021

Vedoucí bakalářské práce:

PhDr. Jindra Stříbrská, Ph.D.

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR COMBINED STUDIES

2020-2021

BACHELOR THESIS

Anna Vítková

Leisure adult education in Jihlava

Prague 2021

The Bachelor Thesis Work Supervisor:

PhDr. Jindra Stříbrská, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne

Anna Vítková

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala PhDr. Jindřišce Stříbrské, Ph.D. za odborné vedení, podnětné a cenné rady. Poděkování patří i všem respondentům, kteří se trpělivě podíleli na empirickém šetření.

Anotace

Bakalářská práce se zabývá problematikou zájmového vzdělávání dospělých v Jihlavě a blízkém okolí. Je rozdělena do dvou částí – teoretické a praktické. Teoretická část se zabývá terminologickým vymezením, popisuje volný čas a definuje zájmové vzdělávání dospělých. Značná pozornost byla věnována funkci, motivaci a typům zájmového vzdělávání dospělých. V praktické části je popsán výzkumný proces, cíl výzkumu, výzkumné otázky, hypotézy a následné výsledky výzkumného šetření.

Cílem bakalářské práce je zjistit motivaci a dostupnost zájmového vzdělávání dospělých v Jihlavě a blízkém okolí. Výzkumné otázky jsou zaměřeny především na přezkoumání zájmových aktivit dospělých, důvody pro jejich účast a četnost navštěvování.

Klíčová slova

Dospělý člověk, dostupnost, dotazníkové šetření, celoživotní vzdělávání, Jihlava, motivace, volný čas, zájmové vzdělávání dospělých.

Annotation

The bachelor thesis deals with the issue of leisure adult education in Jihlava and the surrounding area. It is divided into two parts – theoretical and practical. The theoretical part deals with the terminological definition, describes free time and defines leisure adult education. Considerable attention was paid to the function, motivation, and types of leisure adult education. The practical part describes the research process, research goal, research questions, hypotheses, and subsequent results of the research survey.

The aim of the bachelor thesis is to find out the motivation and availability of leisure adult education in Jihlava and the surrounding area. Research questions are mainly focused on the review of leisure activities of adults, the reasons for their participation and the frequency of visits.

Keywords

Adult person, accessibility, questionnaire survey, lifelong learning, Jihlava, motivation, free time, leisure adult education.

ÚVOD	8
TEORETICKÁ ČÁST	9
1 TERMINOLOGICKÉ VYMEZENÍ	9
1.1 Celoživotní vzdělávání.....	9
1.2 Vzdělávání dospělých	10
1.2.1 Formy vzdělávání.....	11
1.3 Historie vzdělávání dospělých	13
2 VOLNÝ ČAS DOSPĚLÝCH	15
2.1 Definice volného času dospělých.....	15
2.2 Funkce volného času	17
2.3 Výběr volnočasových aktivit.....	18
2.4 Problémy volného času	19
3 ZÁJMOVÉ VZDĚLÁVÁNÍ DOSPĚLÝCH.....	20
3.1 Definice zájmového vzdělávání dospělých.....	20
3.2 Zájmy a potřeby	21
3.3 Funkce a základní charakteristika	21
3.4 Typy zájmového vzdělávání.....	22
3.5 Formy a metody zájmového vzdělávání.....	25
3.6 Motivace a bariéry zájmového vzdělávání.....	27
PRAKTICKÁ ČÁST	30
4 METODOLOGIE	30
4.1 Výzkumný proces.....	30
4.2 Cíle výzkumu, výzkumné otázky a hypotézy.....	31
4.3 Metody výzkumu	32
4.4 Výsledky výzkumného šetření	34
4.5 Dílčí závěry	71
ZÁVĚR.....	73
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	75
SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ	79
SEZNAM PŘÍLOH	82

ÚVOD

Vzdělání je základní složkou naší společnosti, dokonce tak silně spjatou, že si náš život bez ní nedokážeme představit. Zájmové vzdělání dospělých je založena na dobrovolnosti, můžeme si tedy vybrat podle své chuti. Pocit nutnosti je mnohdy největším negativním faktorem. O významnosti vzdělání se toho ví mnoho, ale o tom, jak je právě zájmové vzdělání dospělých důležité se už tolik nemluví. Přitom je to oblíbená součást našeho života. Věnuje se jí čím dál více pozornosti. Jedná se o způsob trávení volného času, který mnohokrát vybízí k seberozvoji, získání dalších zkušeností a znalostí. Zájmové vzdělávání není záležitost jedné věkové kategorie, ale jde napříč všemi generacemi. I když motivace a výběr může být odlišný, přesto můžeme spatřit společné rysy.

Bakalářská práce se zabývá problematikou zájmového vzdělávání v dospělosti. Autorka práce by ráda zjistila, prostřednictvím vlastního výzkumu, jaká je motivace u dospělých jedinců přihlásit se k zájmovému vzdělávání a zároveň, jaká je dostupnost těchto aktivit v Jihlavě. Cíl práce je přezkoumat motivaci zapojení se do zájmových aktivit a důvod jejich výběru. Dojde ke zjištění spojitosti mezi dosaženým vzděláním u jedinců a četností návštěv těchto aktivit.

Bakalářská práce je rozdělena do dvou částí teoretické a empirické. Teoretická část se skládá ze tří kapitol, kdy první se bude věnovat teoretickým vymezením. Cíl této kapitoly je rozebrat téma celoživotního vzdělávání a vzdělávání dospělých. Blíže upřesnit jaké jsou jeho cílové skupiny a formy. Jedna podkapitola se bude věnovat historii vzdělávání dospělých. V následující kapitole bude vysvětlen pojem volný čas dospělých, funkce s ním spjaté, jakým způsobem probíhá výběr aktivit a rozepsané možné vyskytující se problémy spojené s tímto tématem. Třetí kapitola bude definovat zájmové vzdělávání dospělých, přesněji vysvětlí pojmy zájem a potřebu, následně funkce a základní charakteristiku. Budou vypsány typy zájmového vzdělávání, motivace a možné vyskytující se bariéry.

V praktické části bakalářské práce je definována metodologie výzkumu, vymezené cíle a hypotézy. V závěrečné části jsou vypsány výsledky výzkumného šetření, interpretovány závěry a doporučení pro praxi.

TEORETICKÁ ČÁST

1 TERMINOLOGICKÉ VYMEZENÍ

První kapitola se věnuje celoživotním vzděláváním a vzděláváním dospělých. Přesněji definuje, jaké cílové skupiny spadají do vzdělávání a jeho formy. Nakonec je vypsána historie vzdělávání dospělých.

1.1 CELOŽIVOTNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

Vzdělávání dospělých je dlouhodobý proces, který nás provází celým našim životem. Jedna z hlavních úloh je udržet krok se společností. Na jedince jsou kladeny nároky, aby se nadále vzdělávali v rámci prosperity společnosti. Roli v tom má více faktorů, prvotně však ekonomický. Rozsáhlá vzdělanost předchází nevídaným socioekonomickým efektům. (Barták, 2008, s. 10)

Vyspělejší státy světa akceptují celoživotní vzdělávání na politické úrovni. Například Evropská unie navrhuje společenským státům rozvoj koncepce celoživotního učení tak, aby v rámci politické strategie zajistili veškerým příslušníkům možnost se iniciativně zapojit do vzdělávání.

„Celoživotní učení je v rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady EU č. 1720/2006/ES ze dne 15. listopadu 2006, kterým se zavádí akční program v oblasti celoživotního učení, definováno jako: veškeré všeobecné vzdělávání, odborného vzdělávání a odborná příprava, neformální vzdělávání a informální učení v průběhu života, jejichž výsledkem je zdokonalení znalostí, dovedností a schopností v osobní, občanské, sociální nebo se zaměstnáním související perspektivě.“ (Veteška a Tureckiová 2008, s. 13)

Do celoživotního vzdělávání můžeme zařadit jak formální, tak i neformální metody a formy edukace. Pro tvorbu plánu a koncepce celoživotního vzdělávání je zapotřebí propojit vědní znalosti a zkušenosti, aby došlo ke změně od teoretického učení k tvořivému. (Kalnický, 2007, s. 14)

Zormanová (2017, s. 22) píše, že celoživotní učení se rozumí jako sjednocený soubor, který je utvářený v etapách:

- A. výchova a vzdělání v předškolním věku;
- B. výuka v průběhu povinné školní docházky;
- C. všestranné vzdělání prostřednictvím gymnázií;

- D. vzdělání na rovině středoškolské;
- E. vzdělání na rovině vysokoškolské;
- F. edukace dospělých.

1.2 VZDĚLÁVÁNÍ DOSPĚLÝCH

V momentě, kdy člověk dosáhne dospělosti, nekončí se tím jeho proces vývoje a neznamena to, že bude po celý život stejný. Působení okolí, ve kterém se nachází ho nutí k interakci. Záleží převážně na jeho rozhodování a účasti. Každý jedinec je ovlivňován k určitým rozhodnutím, za které nese vlastní odpovědnost. V situacích, které se nám zdají zdánlivě stejné, např. nástup do zaměstnání, bude vždy vývoj jedince ojedinělý. Pro některé to bude znamenat výzvu, budou se chtít nadále rozvíjet a zůstat, avšak pro druhé tento proces může znamenat zklamání a ukončí ho předčasně. Vývoj člověka je převážně ovlivněn okolnostmi jako jsou tělesné nebo psychické rysy a sociální postoje. Každý z nás si vytváří svoji dějovou linii, kdy počátkem je příchod na svět a koncem úmrtí. Vše, co se odehraje mezitím jsou důležité zlomy života. (Veteška a kolektiv, 2009, s. 111–113)

Dospělý člověk je charakterizován souborem podobných rysů:

- je osoba, která vykonává pracovní činnost, nebo se připravuje na nastávající zaměstnání;
- je osoba, která je samostatná a dokáže se o sebe postarat bez cizí pomoci;
- je osoba, která dokáže vycházet s lidmi bez rozporů. Lépe zpracovává nepříjemné situace, podává radu a podporu ostatním;
- je osoba, která se dokáže finančně zabezpečit;
- je osoba, která se řídí svými plány a dokáže je realizovat;
- je osoba, která bydlí samostatně nebo má pro sebe u rodičů vyčleněný prostor, o který se sama stará;
- je osoba, která pro trávení volného času nepotřebuje další jedince, vystačí si sama;
- je osoba, které nedělá problém komunikace s opačným pohlavím;
- je osoba, která se zajímá o své okolí, kde pobývá;

- je osoba, která usiluje o blahobyt svých blízkých. (Farková, 2009, s. 44)

Příčina vzniku andragogiky jako vědní disciplíny byla poptávka po zcela nových znalostech a odborných dovednostech. Právě nedostatek informací zapříčinil rozvoj a potřebu diferencovat vzdělávání dospělých. V současné době je andragogika na takové úrovni, že existuje celosvětově rozsáhlý systém kooperace mezi vědeckými institucemi, ústavy a organizacemi. (Beneš, 2014, s. 40)

Cílové skupiny vzdělávání

Andragogický slovník definuje cílovou skupinu vzdělávání dospělých takto:

„Představují specifické skupiny lidí, které v kontextu vzdělávání dospělých zasluhují zvláštní pozornost a péči. Cílové skupiny mohou být vytvářeny podle profesí, zájmů, typu organizací, oboru činnosti organizací, věku a dalších kritérií. Jedná se například o nezaměstnané, matky po mateřské dovolené, sociálně a zdravotně znevýhodněné, migranty, azylanty, jedince po výkonu trestu, seniory, absolventy, učitele, lékaře a manažery. Charakteristika cílové skupiny je zaměřena na úroveň, možnosti a potřeby cílových skupin.“ (Průcha a Veteška, 2012, s. 56)

1.2.1 FORMY VZDĚLÁVÁNÍ

A. Školní učení

Forma, která má historický podtext a svoji hierarchickou stavbu. Kdy na počátku je základní škola, pokračuje střední a navazuje škola vysoká. Jedná se o prvotní formu učení, s kterou se setkáváme, má na nás tedy značný vliv. Na efektivitě tohoto způsobu učení vždy záleží na učitelích, jak dokáží probíranou látku předávat. Výklad by neměl být ponurý a monotónní. Snaha zapojit studenty během výuky je vítaná a rozvíjí jejich dovednosti.

B. Školení a tréninky

Způsoby vzdělání se zaměřují na vysvětlení schémat skutečnosti a všeobecných principů. Školení probíhá za pomoci lektora, školitele či přednášejícího, kdy aktéři sedí v lavici a poslouchají výklad. Diskuze nejsou obsáhlé. Zapojení do dění je pomocí kladených otázek.

Druhá varianta má naopak za úkol účastníka přimět k učení se za pomoci aplikovaných dovedností. Není náhoda, že označení trénink nám záměrně evokuje spojení s tréninkem

sportovců, tyto programy jsou zdánlivě podobné. Někdy může být vidět pod názvem slovo kurz, či tréninkový kurz. Učitelům se říká trenér či lektor.

C. Poradenství a koučování

Konzultace neboli poradenství je nejčastěji využíváno ve firemní politice. Hlavní role konzultanta (poradce) je vyhledat řešení na vzniklou situaci. Za pomoci svých znalostí, se snaží navrhnout postupy k východisku.

Naopak koučování se snaží zapojit účastníky v návrhu na řešení situace. Kouč usiluje o začlenění aktérů do postupu a tím jim pomáhá rozvíjet jejich schopnosti uvažování.

D. Učení z výkonu

I tato forma se rozděluje na dvě varianty. Učení z výkonu učitele a učení z vlastního výkonu. Přičemž v první možnosti aktér pozoruje vyučujícího při jeho demonstraci (porada, rozhovor). Při takovéto praktické ukázce, kdy je účastník přítomen probíhající porady, si osvojuje způsoby jednání a postupování.

Naopak role učení z vlastního výkonu je postavit účastníka do pozice lektora či kouče. Úkol lektora je pozorovat a nezasahovat.

Nedílnou součástí formy je po ukončení diskuze, kdy je prostor na případné otázky, vysvětlení a zpětné vazby.

E. Kombinace forem

Už jak název předpovídá, jedná se o kombinace výše uvedených forem. V praxi je to běžný jev, nic neobvyklého. Pro ilustraci přiložen obrázek. (Plamínek, 2010, s. 37–46)

Tabulka 1: Účastník a učitel v základních formách vzdělání dospělých

Forma vzdělání	Role účastníka	Role učitele
Trénink	je „cvičen“ trenérem	je „trenérem“, stimuluje k nácviku
Školení	Je informován lektorem	je zdroje informací
Koučování	„učí se učit se“	stimuluje účastníka ke generování poznatků
Konzultace	je ilustrován“ expertem	je zdrojem návodů k chování a řešení
UVV	Je objektem pozorování	je „dárce“ reflexe („zpětné vazby“)
UVU	Je pozorovatel reality	Je zdrojem k napodobování

Zdroj: Plamínek, 2010, s. 46

1.3 HISTORIE VZDĚLÁVÁNÍ DOSPĚLÝCH

Vzdělávání v období středověku bylo zaměřeno převážně na výchovu morální, racionální a fyzickou. Činilo se tak v souladu s požadavky tehdejší doby na všestranný vývoj jedince. Přičemž vzdělávání v Egyptě se orientovalo na vzdělávání duchovních, doktorů, architektů a vojska. Staří Římané zaměřovali své vzdělávání na řečnictví, víru, armádu a právo.

První vysoké školy ve středověké Evropě vznikly v období renesance, během které se nejvíce zajímali o přírodní vědy a matematiku. V 17. století Jan Amos Komenský ve svých dílech představil myšlenku vzdělávání pro všechny bez omezení a byl také první, kdo se zaobíral úvahou celoživotního učení.

Mezi 18. a 19. století došlo k vývoji v průmyslové oblasti a zrodil se tak nárok na kvalifikovanou pracovní sílu, s tím vzestup vzdělávání dospělých. O vznik prvních lidových

vysokých škol se zasadil dánský filozof Nikolaj Frederik Severin Grundtvig, s ním je také spojován rozvoj vzdělávání dospělých.

Vzdělávání v 19. století probíhalo hlavně prostřednictvím církevních škol, nejvíce tomu tak bylo v Anglii. Z těchto škol se pak oddělily školy pro dospělé, které se orientovaly na kvalifikační vzdělání. K dispozici byly i čítárny a kluby. Komplexně 19. století bylo pro rozvoj vzdělávání dospělých velmi zásadní, protože se o něj začínaly zajímat vlády a začaly vznikat publikace, které se zabíraly výhradně tímto tématem. V druhé polovině začaly vznikat dělnické spolky a vzdělávací střediska, kde byly součástí středisek tělocvičny, sály, čítárny a knihovny.

V průběhu 20. století vznikl rozvoj firemního vzdělávání, odezvou na potřeby trhu. Eduard Lindeman, který se pokládá za zakladatele novodobého pojetí celoživotního vzdělávání naznal, že vzdělávání by nemělo skončit školním systémem, ale zapojit by se měly všechny instituce.

Šedesátá a sedmdesátá léta 20. století se nesla v duchu šance na vzdělávání pro všechny. V té době začala vznikat nová pojetí k celoživotní výuce. Mezinárodní organizace se zaměřily na vzdělávání na mezinárodní úrovni. Prosazují stejné šance, rovnost, demokracii, lidský rozvoj apod. (Zormanová, 2017, s. 26–27)

2 VOLNÝ ČAS DOSPĚLÝCH

Druhá kapitola se věnuje tématu volného času dospělých. Je vydefinován pojem a funkce námětu a způsob výběru volnočasových aktivit. Poslední podkapitola se zaměřuje na možné problémy související s volným časem.

2.1 DEFINICE VOLNÉHO ČASU DOSPĚLÝCH

Slovo volný čas je složenina dvou pojmů: volný a čas. Jedná se o poddruh z celého času. Kubík uvádí definici „*Vol'ný čas môžeme chápať ako nutnej práce a povinností, ten čas, keď si svoju činnosť môžeme sami naplánuvať, robíme si čo chceme, čo máme radi, čo nám prináša uspokojenie a uvoľnenie. Môžeme to povedať aj inými slovami: je to čas, ktorý zostáva po splnení pracovných i nepracovných povinností.*“ (Kubík, 2009, s. 14)

Rozumí se tedy, že volný čas je časové rozmezí, kdy na jedince není vytvářen tlak okolí k vykonání činnosti za nutnosti splnění závazků (např. pracovních). Účastník si vybírá na základě svobodné vůle. Rozhodnutí mu přináší prožitky a spokojenost. Zjednodušeně hlavními funkcemi jsou vývoj osobnosti, relaxace a zábava. (Hofbauer, 2004, s.13)

Volný čas se nacházel ve všech fázích vývoje lidstva, avšak každá doba měla značný vliv na jeho podobu. Dříve byl výsadou vrchní společnosti, ale postupem času se dostává do popředí všem i díky rozvoji společenských a humanitních věd. Stává se tak důležitou součástí společenské interakce. (Krystoň, 2011, s. 28)

Pro období dospělosti je charakteristické mít vlastní volbu pro volnočasovou aktivitu. Je však značně omezena časovou dotací. Velký vliv na ni má zaměstnání, kde jedinec tráví velkou část svého dne, dále například péče o děti a rodinu. Dochází tedy k tomu, že dospělý jedinec ovlivňuje trávení volného času u svých potomků či partnera. V tomto momentě nastane, že už nejde o jeho vlastní volbu, ale o volbu společnou. Dospělý člověk je tedy odpovědný za vlastní trávení volného času, avšak je značně limitovaný svými finančními možnostmi. Jakou aktivitu si jedinec zvolí, je do značné míry ovlivněno způsobem, jakým byl zvyklý trávit svůj volný čas v dětství a dospívání. (Janiš a Skopalová, 2016, s. 20-21)

Podle Pávkové (2002, s. 15–18) můžeme nahlížet na problematiku volného času různými pohledy. Z *ekonomického hlediska* se odvětví volného času stalo velmi prosperujícím, proto je nutné mít pod kontrolou jeho prostředky na financování, aby tímto způsobem došlo k návratnosti nákladů a přineslo to vyžadující cíl vzdělávání. Také je známo, že dostatečně odpočatý člověk

lépe funguje na pracovišti a podává vyšší výkony. Při správném zaměření na zájmovou činnost, z toho mohou plynout benefity v získaných vědomostech, které se následně uplatní v profesi. *Z hlediska sociologického a sociálněpsychologického* se volný čas podílí na formování mezilidských vazeb a napomáhá je tak tvořit. Proto je u dětí kladen důraz na trávení volného času smysluplně, tvorba skupinek založených na kolektivním zájmu pomáhá socializovat jedince. Správné zaměření pomáhá předcházet negativním vlivům, a tak předejít ohrožení vývoje. Velký účinek z hlediska sociálních vazeb mají na člověka masmédia, nejvíce televize. Jedinec si musí dávat pozor, které pořady sleduje a kolik času u nich tráví, aby se z toho nestala pasivní aktivita. *Z politického hlediska* je nezbytné uvážit, jakým rozsahem a mírou bude do volného času obyvatelstva zasahovat stát. Jeho zásah by neměl porušovat základní charakteristiku volného času. Ve městech a obcích by měla být vytvořena nabídka činností tak, aby vytvářela funkční soustavu bez zvýhodnění zařízení, institucí či orgánů. Na tvorbě nabídky by měli jednat společně a využít státních či obecních zdrojů, sponzorských darů, případně plateb od účastníků. *Z pohledu zdravotně-hygienického* se pohlíží na trávení volného času jako na prospěšný prvek pro naše duševní i fyzické zdraví. *Pedagogické a psychologické hledisko* nahlíží na jednotlivce jako na individuální bytost, bere v potaz jeho věk a ojedinělé požadavky. Je však nutné mít na mysli, do jakého rozsahu a jakým způsobem vykonávat činnosti, aby došlo k uspokojování potřeb z hlediska biologického i psychologického. Aktivita, která je založena na dobrovolnosti a vedená správným pedagogickým způsobem, motivuje a tvaruje osobnost jedince, jeho sociální vazby, tělesný i duševní stav.

Pro posouzení struktury volného času se využívá jeho obsah. Ten může být různorodý. Škála činností, které mohou být využity jsou od bezduchého konání přes plytké povídání až po vyrábění tedy takové činnosti, které jsou na rozhraní práce a volného času. Dále sem můžeme zařadit sledování televize, čtení, návštěvu divadel a kin. Abychom zjistili, jaký je celkový podíl volného času v životě jedince, musíme znát jeho celkovou dobu, která je mu k dispozici. Činnosti, které vykonáváme dennodenně, lze utřídit do skupin podle stejných znaků. Rozřazení je validní jak pro rozhraní jednoho dne, tak i pro delší časový úsek. Dobu, kterou člověk stráví v práci i mimo ni, si plní činnostmi, které je nutné vykonávat. V zaměstnání trávíme průměrně 8 hodin, dalších 8 hodin prospíme, 2 hodiny nám zabere strava a hygiena, také strávíme nejméně 1 hodinu dopravováním na různá místa. Mimo práci se lidé nejvíce zaměřují na fungování domácnosti, nejčastěji ženy. Muži se naopak více angažují do oprav a servisu. Podle dosavadních poznatků mají muži dvakrát více volného času oproti ženám. (Slepičková, 2005, s. 14)

2.2 FUNKCE VOLNÉHO ČASU

Šerák (2009, s. 29–30) ve své publikaci rozepsal komplexnější funkci volného času:

- rekreační (nabírání sil, regenerace, vzpružení);
- kompenzační (příchod nových myšlenek, rozveselení, lehkovážnost);
- vzdělávací (touha nových poznatků, další zkušenosti, seberozvoj);
- rozjímaní (meditace, potřeba nečinnosti a hlubokého ticha, čas na sebelásku);
- sdělovací (sociální vztahy, kontakt, sdílení společných zájmů);
- spojovací (vzájemná blízkost k druhým, potřeba empatie, vzájemnost);
- kulturní (tvůrčí vyjádření, kreativita, obrazotvornost);
- účastnictví (možnost podílet se, spolurozhodovat, potřeba být aktivní).

Slepičková (2005, s. 21–22) rozděluje funkci volného času do tří skupin:

A. Instrumentální

Na počátku 19. století v období rozvoje průmyslu, si povšimli faktu, že když je dělník dostatečně odreagovaný, má pak dostatek síly pro práci a zvyšuje se jeho produktivita. Dělník se mohl lépe koncentrovat a organizovat. Na základě těchto zjištění začal nový pohled na volný čas. Zaměřili se na větší odpočinek a upevnění zdraví.

B. Humanizační

Funkce, která má za úkol využití volného času pro rozvoj osobnosti člověka po didaktické, edukační i socializační stránce. Tyto výhody si již uvědomovali staří Řekové, kteří dali možnost rozvoje ducha svým svobodným obyvatelům. Avšak podobný fenomén se koná napříč historickými etapami. Volný čas nám také umožnil zachovat lidové obyčeje a slavnosti.

C. Zábavnou

Možnost využití volného času zábavnou formou pro uvolnění stresu z hektického každodenního života, zapomenutí na starosti, povinnosti a problémy, které nás běžně obklopují. Jedinec se věnuje svým zálibám a prostřednictvím uspokojování svých potřeb prožívá příjemné chvíle. Hlavní atributy volného času jsou potěšení, zážitek a zábava.

2.3 VÝBĚR VOLNOČASOVÝCH AKTIVIT

Předpoklady, podle kterých se dají konkretizovat rozměry trávení volného času:

- výběr na základě vlastní motivace x výběr na základě vyvíjeného tlaku okolí;
- jedinci, kteří upřednostňují kreativní činnosti x jedinci, kteří dávají přednost činnostem jednotvárným;
- výběr činnosti, které jedincům přinášejí radost x výběr činnosti, která zahání nudu;
- výběr aktivity pro rozvoj talentu a nadání x opak toho je výběr aktivity jako náhrada a obohacení pracovní činnosti;
- někteří jedinci si vybírají aktivitu úmyslně, k dosažení určitého cíle x jsou tací, kteří chtějí propojit svoje umělecké vlohy;
- jedinci si volí aktivitu dle míry zapojení např. tvrdý trénink x oproti tomu jsou jedinci, kteří dávají přednost nečinné aktivitě např. sledování tréninku;
- výběr na základě souvislosti se zaměstnáním x výběr na základě toho, aby se souvislostem se zaměstnáním vyhnuli;
- někteří dávají přednost samostatné, klidné aktivitě x oproti tomu, někteří vyžadují společnost;
- záměrně si vybírají činnosti charitativní povahy x jiní chtějí činnost pro vlastní potěšení;
- upřednostnění činnosti, z které vyplývá určitý společenský status, kompenzace za nedostatečné uznání v práci;
- volba aktivity pro uvolnění stresu. (Krystoň, 2011, s. 63–64)

2.4 PROBLÉMY VOLNÉHO ČASU

Pro mnohé z nás přináší trávení volného času potěšení, ale mohou se také vyskytnout problémy, se kterými se potýkají jak lidé, tak společnost. Závisí na způsobu, jak jednotlivec dokáže nakládat se svým volným časem a jaké podmínky má k dispozici. Zejména velký vliv mají tyto faktory: stáří, pohlaví, společenské prostředí, bydliště, časový rozsah, ekonomické okolnosti a generační dědictví. Působení výše vypsanych činitelů i jiných vždy záleží na množství a na metodě trávení času, to je však rozdílné vždy s ohledem na vývoj člověka a společenství.

Pro správný vývoj jedince je důležitá rodina. Ta je prvotním činitelem při trávení volného času dítěte. Rodiče tráví většinu svého času v zaměstnání a svůj volný čas využijí pro společné aktivity. Zda však rodiče tráví s dětmi volný čas správným stylem zůstává otázkou. Postupně působí na děti jiné determinanty (škola, přátelé, zájmové kroužky apod.). Důležité je však, aby vždy měli pozitivní vliv na sociální vývoj. Proto je nutné vytvořit správné podmínky prostřednictvím institucí, legislativy a kapitálu.

Charakteristickou skupinu tvoří lidé v seniorském věku, kteří už nemusí chodit do zaměstnání a vzniká pro ně velké množství nevyužitého volného času. Jejich okruh sociálních vazeb se snížil a někteří si neví rady, co s nově nabytým časem. Důležité faktory pro plnohodnotné trávení volného času v důchodu jsou bezpochyby jejich osobní přístupy a úsilí, ale také ekonomické zabezpečení. Je však k zamyšlení, zda senioři mají dostatek financí k uskutečnění zájmových aktivit, jaká je nabídka a dostupnost těchto aktivit v blízkém okolí.

Nejširší skupinu tvoří lidé v produktivním věku, kdy jejich volný čas nejvíce ovlivňuje společenské postavení a v které fázi života se nacházejí. Opět jsou důležité finanční prostředky, jedinec stojí před rozhodnutím, zda využít volný čas pro získání vyššího výdělku nebo se oprostit od materiálních hodnot a uspokojit své životní hodnoty. (Slepičková, 2000, s. 15–16)

3 ZÁJMOVÉ VZDĚLÁVÁNÍ DOSPĚLÝCH

Součástí třetí kapitoly, která se zabývá problematikou zájmového vzdělávání dospělých, je rozepsání pojmů jako je zájem a potřeba, popis funkce a základní charakteristiky. Nakonec popisuje motivace a bariéry, které mohou vznikat.

3.1 DEFINICE ZÁJMOVÉHO VZDĚLÁVÁNÍ DOSPĚLÝCH

Zájmové vzdělávání má dvouznačné postavení. Jedná se o orientaci na odborné znalosti a zaměření na zájmové oblasti. K rozšíření svých zájmů je ale potřeba, aby člověk měl povědomí o daném tématu. Hlavní úlohou, jak se může zdát, není rozšiřování dovedností a znalostí, ale získání povědomí o nabízených příležitostech. Myšlenkou tedy je zvýšit předpoklady pro zdokonalování identity člověka a jeho sebe aktivace.

Vývoj zájmového vzdělávání, který v České republice dlouhodobě stagnoval, se nyní dostává do popředí díky zvýšené poptávce po trendech a nárocích na pracovním trhu. Bohužel dostupná nabídka další edukace není přístupná pro všechny a zvláště ne pro ty, kteří ji potřebují nejvíce, jedná se totiž o velmi finančně náročné projekty.

Stát přistupuje k zájmovému vzdělávání dvěma směry. V prvním sám navrhuje a přidává nabídku vzdělání pro širokou veřejnost, protože si je vědom, že vzdělanost a úroveň svých obyvatel je prospěšná pro rozvoj země. Druhý směr je naopak založen na samostatnosti zákazníka, který spoléhá na návratnost svých vynaložených prostředků např. pro lepší uplatnění na trhu práce.

Realizace zájmového vzdělávání má mnoho podob. Řadí se podle systému kolektivního či samostatného vzdělávání, také dle potřeb a požadavků zájemců:

- jedinec se vzdělává sám za pomoci informačních technologií či odborných publikací;
- vzdělání probíhá prostřednictvím organizace, která se zabývá daným tématem;
- vzdělání probíhá prostřednictvím organizace, která se nezaobírá daným tématem, ale pomáhá aktérům vytvořit podmínky pro uspokojení zájmu;
- kombinace všech výše vypsanych možností.

Vzdělávací činnosti se tedy rozdělují na:

individuální x skupinové

neboli

organizované x neorganizované

(Šerák, 2009, s. 46–51)

3.2 ZÁJMY A POTŘEBY

Pro porozumění zájmového vzdělávání dospělých je potřeba si rozepsat pojmy: zájem a potřeby.

Zájem můžeme charakterizovat jako druh motivace, který podněcuje k realizaci určité činnosti. Člověk je motivován po citové a poznávací stránce. Zájmy mají poznávací, senzitivní a důležitý rozměr. Zájem vyplývá z vyskytujících se potřeb. Příznačné pro zájem je jeho neměnnost a dlouhodobost.

Potřeba je skutečnost, kdy má určitý jedinec pocit nedostatku pro dosažení něčeho potřebného, aby došlo ke snížení napětí. Funkce potřeby má motivační prvek. Můžeme je rozdělit na sociální, psychické či fyzické; prvotní či druhotné; získané nebo naučené. Dříve naše potřeby byly založeny na biologickém základu, avšak postupem času se dostaly do popředí potřeby založené na společenských základech. Bylo to zapříčiněno rozvojem lidstva. (Šerák, 2009, s. 48–50)

3.3 FUNKCE A ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA

„Zájemové vzdělávání, jako jedna z činností dospělých ve volném čase, tvoří v současném intenzivně proměňujícím světě významnou součást celoživotního učení. Celoživotní učení a kvalita života mají mezi sebou velmi úzké vazby, neboť zájemové vzdělávání v rámci celoživotního učení patří k faktorům, které mohou pozitivně kvalitu života ovlivňovat.“
(Rabušicová a Rabušic, 2008, s. 170)

Jedná se tedy o účinné využití volného času za účelem získání dalších dovedností a znalostí za pomoci edukativních, oddechových, poznávacích či jiných aktivit, které mohou mít jednorázový počin nebo se soustavně opakují. Směřuje aktéry k rozvíjení vlastního potenciálu, individuality a upevňování sociálních kruhů.

Kladný podtext tomu dodává fakt, že mnoho aktivit se odehrává v přírodním prostředí, který má nesporně pozitivní vliv na stav člověka. (Bílá kniha, 2001, s. 54)

Podle Šeráka (2009, s. 52) se odlišuje zájmové vzdělávání od ostatních hlavně dobrovolností a neformálností. Krystoň (2011, s. 33) na základě teoreticko-empirických prací zaměřených na zájmové vzdělávání dospělých sepsal charakteristiku do 5 bodů:

- aktivita vykonávaná ve volném čase;
- zcela dobrovolná činnost;
- jedinec musí být vnitřně motivován;
- zaměření na prospěch a potřeby;
- upřímnost.

3.4 TYPY ZÁJMOVÉHO VZDĚLÁVÁNÍ

Zájmové vzdělávání je ve vzdělávání dospělých asi nejrozmanitější oblast, ale přesto nejméně uspořádanou. Prozatím všechny pokusy o komplexní utřídění činností skončily nezdarem. Dají se označit za neúplné, temporálně podmíněné a převážně zaměřené na zájmové vzdělávání dětí a mládeže. Šerák (2009, s. 137) uvádí pokusy o kategorizaci od Pašky (1972) a Vymazala (1990), ty se opravdu jeví podmíněné dobou. Šerák (2009, s. 137–183) jejich kategorizaci upravil jak po terminologické stránce, tak připojil několik aktuálních okruhů.

A. Kulturní a estetická výchova

Kultura je důležitým prvkem v této oblasti, a to v celém slova smyslu. Protože napomáhá rozvoji emoční, morální a intelektuální úrovně u jedinců a zároveň splňuje funkci výchovně vzdělávací. Kultura také přispívá k vývoji člověka v sebeidentifikaci jako ke svobodné osobě a zároveň ztotožnění se společenstvím, kde pobývá. Primárním faktorem u estetické výchovy je účinek krásna na člověka, jeho vnímání, zužitkování pozitivního působení umění na emocionální součást osobnosti a také formuje vztahy člověka ke kulturním důležitostem. Estetická kultura by měla být vnímána komplexně, nejen ve vybraných aspektech. Hlavní roli hraje vkus, ten se vytváří postupem času každodenními aktivitami a životním stylem. Mnohé aktivity v tomto směru jsou převážně umělecky zaměřené. Důležité jsou emoce, prožitky a vcítění. Nejčastěji se jedná o vzdělání prostřednictvím galerií a muzeí.

B. Pohybová a sportovní výchova

Jedná se o součást aktivní péče o tělesný stav jedince. Pod pojmem sport se rozumí všechny fyzické činnosti, které si prostřednictvím systematizované či nystematizované účasti pokládají za cíl harmonický vývoj tělesného i psychického stavu. Pohybová výchova je specifická forma, která má za účel využít pohybové aktivity k fyzické přípravě do životní praxe, zdokonalení tělesné kondice a vývoj osobnosti. Tělesná výchova byla vždy spojována se životním stylem lidí. Rozmanité formy pohybového cvičení byly součástí života lidí odnepaměti. Z historického pohledu se v dávných dobách jednalo převážně o výcvik k boji či lovu. O něco později se aktivity staly nedílnou součástí kultivace osobnosti, jak po zdravotní stránce, tak i po estetické. Motivy pro zapojení do pohybových aktivit jsou různé, nejjednodušší rozřazení je však na fyziologické, psychologické a sociální. Pohyb má významný vliv pro obnovu psychofyzické rovnováhy nebo pro zvýšení regeneračních procesů, snížení psychické zátěže, deprese a stresu.

C. Cestování a turistika

Jsou to takové aktivity, které můžeme označit jako kulturně poznávací a aktivně pohybové, které se orientují na uspokojení potřeb na obnovu tělesných a duševních sil jedince v podobě odpočinku, ozdravovacích aktivit, poznávání, sportovní a kulturní činnosti, sociální komunikace, pobavení apod. Nejedná se o aktivity primárně zaměřené na výkon. Mnohé druhy odpočinkových činností se zaměřují i na rozvoj pozitivních vlastností a návyků jedince. Radikální změna v cestovním ruchu v ČR nastala po roce 1989, kdy lidé mohli začít cestovat do zahraničí, už to nebyly jen dovolené po tuzemsku, ale hojně se využívalo otevření hranic a cestování do ciziny. Specifická součást cestovního ruchu je turistika, která se vyznačuje důrazem na organizaci. Je přístupná pro všechny občany bez ohledu na věk a fyzický stav. Turistika má mnoho podob, například pěší, vodní, vysokohorská, mototuristická, lyžařská apod. nebo lze rozřadit turistiku z hlediska cíle: sportovní, zdravotní, kulturně-poznávací apod. Velmi významným faktorem pro člověka je rozvoj pohybové způsobilosti a dovednosti, navýšení kulturních znalostí a umožnění ověření si vědomostí za pomoci praktických činností.

D. Zdravotní výchova

Zdravotní výchova se orientuje na rozvoj komplexní zdravotní uvědomělosti, přiblížení principů tělesné a duševní hygieny, podstatu zdravého životního stylu a stravy, neposledně také zdravotní prevenci. WHO (Světová zdravotnická organizace) pokládá za primární cíle zdravotní výchovy zhotovit charakteristiku vědomostí a vzbuzovat takové jednání, které povede k udržení zdraví člověka i celé populace. I když zdraví je osobní záležitost každého jedince, a být v dobré

kondici je v jeho nejlepším zájmu, stává se tak péče o jeho stav přesahem osobních možností, a proto je nutná pomoc společnosti. Jedná se převážně o rozšíření věcných, aktuálních informací a primární zdravotní osvěty, které míří k motivaci na zdravý životní styl. Nejaktuálnější problémy, které se teď řeší jsou zdravá strava, alkoholismu, závislost na drogách a její prevence, kouření, zmírnění stresu, prevence proti pohlavně přenosným chorobám apod. Bohužel poslední dobou se také dostává do popředí masivní reklama na různé hubnoucí prostředky, cvičící přístroje, diety, suplementy při cvičení, biopotraviny apod. jedná se kolikrát o manipulativní reklamu a může dojít až k ohrožení života. O zdravém životním stylu se můžeme dočíst spoustu informací jak na internetu, tak i v časopisech. Je zcela běžné, že časopisy mají pravidelné rubriky zaměřené na zdravý způsob života. Avšak velké množství dostupných informací má komerční podobu. V tom momentě nastává pro čtenáře problém v rozlišení sdělení obecného od komerčního. V této oblasti se angažují organizace jako Státní zdravotnický ústav, Národní centrum podpory zdraví i Červený kříž apod.

E. Environmentální výchova

Environmentální výchova vytváří formální i neformální vliv na občany, jež představuje informace o recipročních poměrech systému mezi společností a přírodou, napomáhá tak utvářet náležité pořadí hodnot a postojů k této sféře. Primární účinek tohoto cíle je působení na rozvoj návyků a znalostí jedinců k pochopení důležitosti těchto vztahů a vyrozumění o nezbytnosti aktivní účasti každého člověka. Významné je uvědomění každého k odpovědnosti k životnímu prostředí. V posledních letech se toto téma dostává stále více do popředí a jedná se o celosvětový problém. Zapříčinilo to narušení harmonie v přírodě a znečištění vod, vzduchu, země, snížení populace živočichů a jejich vymírání, znehodnocení půdy atd. Pro zvýšení osvěty občanů napomáhá vytváření naučných stezek apod. v národních parcích či krajinách.

F. Vědeckotechnické vzdělávání

Dynamický rozvoj v oborech přírodních, společenských a technických zapříčinil zvýšenou potřebu vzdělání v těchto odvětvích, protože na poli vědeckého bádání vznikají nové okruhy, které jsou významné pro život jedinců. Vzdělávání dospělých vychází z nejnovějších poznatků a výzkumů moderní doby. Bezpochyby významnou roli hrají specializované instituce, kterých je však malé množství, a tak nedílnou součástí jsou organizace společensko-kulturní povahy např. zoologické zahrady, hvězdárny, muzea. Nenahraditelnou důležitost mají hromadné sdělovací prostředky, a to převážně vědeckotechnické pořady. Velkou oblibu mají také zájmy týkající se nadpřirozených jevů, alternativní medicíny či pseudovědeckých metod.

G. Jazykové vzdělání

Je poněkud nejisté, zda lze jazykové vzdělání zařadit do zájmového vzdělávání dospělých, protože se jedná o jistou edukaci dospělých, kdy jedinci získají certifikát či diplom. Není vyloučené, že by se jednalo o aktivitu z čistého zájmu. Avšak nesmí se zapomínat na skutečnost, že dochází ke globalizaci země a pokládá se za nutné znát aspoň jeden cizí jazyk. Mnohé publikace pro profesní odvětví lze sehnat pouze v cizojazyčné formě a překlady jsou v častých příkladech nedostatečné. V momentě, kdy Česká republika vstoupila do Evropské unie se tím zvýšily nároky na občany k vyšší kvalifikaci v cizím jazyku, schopnost dorozumět se a překonat tak bariéry v komunikaci. Nabídka jazykového vzdělávání je rozmanitá, jedinec může využít výukových seminářů v jazykové škole, v privátních organizacích, zahraničních škol, využít e-learning nebo samo výukové publikace.

H. Náboženská a duchovní výchova

Jako jedna z málo zemí na evropském kontinentě, je naše země nejvíce ateistická a skeptická vůči vyznání. Může za to bez pochyby historická hlediska, kdy byla víra mnohdy potlačována, a tak došlo k tomu, že náboženské zvyklosti se nepředávaly po generacích. Podle dostupných dat Ministerstva kultury České republiky je zaregistrováno 30 náboženských institucí a církví. Hlavní úloha náboženské výchovy je rozšiřovat podstatu a význam církve pro širokou veřejnost. Pro jedince je církev nedílnou součástí jeho života a splňuje i socializační funkci. Nabízí pro věřící velkou škálu možností, jak se zapojit do činnosti církve. Společensky nebezpečné jsou některé sekty, které předstírají pomoc na náboženské bázi, avšak jejich úmysly jsou zcela odlišné. Jejich praktiky ovládnutí a manipulování lidmi jsou za hranicí lidskosti. (Šerák, 2009, s. 137-182)

3.5 FORMY A METODY ZÁJMOVÉHO VZDĚLÁVÁNÍ

V oblasti zájmového vzdělávání dospělých využívají nejčastěji metody monologické (přednáška a referát), dialogické (rozhovor, seminář, beseda a diskuze), organizační (večer výměny zkušeností a exkurze) a neposledně kombinované (filmový festival, výchovný koncert a tematický večer). (Šerák, 2009, s. 68)

Zormanová (2017, s. 146–163) ve své publikaci popisuje, že lze rozřadit nejdůležitější metody zájmového vzdělávání dle charakteristických rysů:

A. Přednáška

Jedná se o celistvý, strukturovaný a jasný výklad. Výhodou této metody je, že přednášející v krátkém časovém úseku předá velké kvantum informací, a to v logické posloupnosti. Správně přednesený výklad může studenty zaujmout a motivovat. Stává se tak víc efektivní. Přednáška má více forem: improvizovaná přednáška, přednáška z paměti, výkladová přednáška, přednáška z textu, přednáška spojená s multimédií, přednáška s interakcí.

B. Diskuze

Hlavním cílem diskuze je zapojit aktéry do komunikace. Pomocí aktivizace si aktéři zafixují a prohloubí probírané učivo. Diskuze může mít několik podob: panelová diskuze, řetězová diskuze, diskuze na základě referátu, diskuze spojená s přednáškou, řízená diskuze, diskuze spojená s konfrontací.

C. Hra

Účastníci si prostřednictvím hry osvojí vědomosti, znalosti a životní zkušenosti.

Pro formy zájmového vzdělávání platí vždy specifické rysy, lze na ně nahlížet z mnoha pohledů a hledisek. Klasifikují se následovně (Krystoň, 2001, s. 113):

A. Podle způsobu organizace

- kooperativní
- participační
- individuální

B. Podle frekvence

- pravidelné
- příležitostné

C. Podle počtu účastníků

- individuální
- skupinové
- hromadné

D. Podle časového hlediska

- krátkodobé
- dlouhodobé

3.6 MOTIVACE A BARIÉRY ZÁJMOVÉHO VZDĚLÁVÁNÍ

Podle Vetešky a Vacínové (2011, s. 71) můžeme rozdělit motivaci na dvě formy:

- motivace dospělých ve výuce vychází z hlavních potřeb v osobní hierarchii člověka;
- motivaci tvořenou vnějšími podmínkami s hlubokou pohnutkou určenou konkrétní skupině.

Pro dosažení úspěšnosti k provedení motivačních postojů je důležité znát podmíněné znalosti k předloženým potřebám, zákonitosti jejich fungování, jak se projevují v edukaci a neposledně, jak se jedinec ztotožňuje s danou hierarchií potřeb.

Na motivaci lze také pohlížet z pohledu prožívání jedince (Veteška a Vacínová, 2011, s. 72)

- pozitivní motivace – nejčastěji ji známe v podobě známky, uznání, úsměvu či pochvaly. Prostřednictvím nichž je jedinec povzbuzován k dalšímu úsilí.
- negativní motivace – je podnícena negativním oceňováním, netrpělivostí, nezdarem či vyjádřením lhostejnosti. To zapříčiní pokles zájmu o vzdělání, ztrátu ambicí, nechuť k učení, nepřátelství k vyučujícím nebo ke vzdělávání obecně.

Jedná se tedy o proces činnosti jedince vyvolané motivací, která končí jeho uspokojením. Primární zásada je zásada adaptace. Při motivovaném jednání započne tzv. hodnotová orientace.

Hladílek (2009, s. 145) ve svém díle cituje Somra (2008, s. 17–21), podle něhož lze motivy ke vzdělávání vymezit jako:

- zbavení se pocitu nepotřebnosti, osamění, nudy či nepříjemností v osobním životě;
- potenciál získat nové dovednosti, znalosti a postoje, které jedinec uplatní v profesním životě;
- prospěch ke společnosti a naplňování jejích cílů, za pomoci svých osvojených získaných vědomostí;
- možnost pro získání nových sociálních vazeb, zúčastnit se skupinových činností, být oceňován za své studijní úspěchy spolupracovníky;
- motivaci ke splnění očekávání od zaměstnavatele, rodiny, přátel, autorit apod;
- učení pro radost ze znalostí, aniž by bylo podloženo cíli, které se mohou dostavit později.

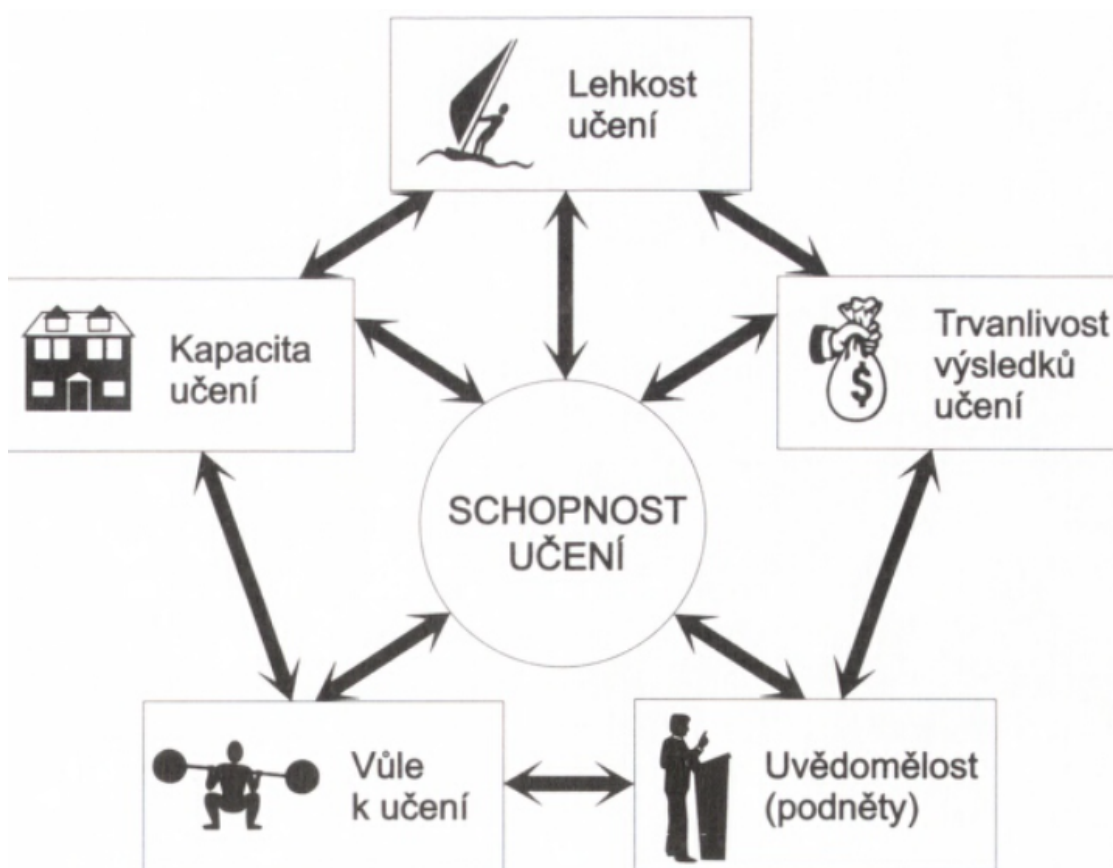
Mužík (2005, s. 11) ve svém díle popisuje, že způsobilost k učení je určitý soubor vlastností osobnosti, které slouží jako předpoklad a podmínky k úspěšnému provedení učebních činností.

Poukazuje na to, že omezujícím faktorem pro vzdělávací proces je sám aktér a jeho způsobilost se učit. Faktory, které působí na schopnost se učit:

- odhodlání ke vzdělávání;
- přesvědčení;
- výše inteligence;
- lehkost nebo náročnost učení;
- schopnost uchovat si vědomosti.

Pro znázornění působení faktorů přiložen obrázek.

Obrázek 1 Faktory působící na schopnost učení

Zdroj: Mužík, 2005, s. 10

V publikaci Didaktika dospělých (Zormanová, s. 49) byly vydefinovány bariéry na základě mezinárodního projektu BADED – Bariéry ve vzdělávání dospělých, který probíhal od srpna roku 2006 do července roku 2008 (Bartlová et. al., 2008):

- špatná finanční situace;
- časově nedostupné;
- problémy v rodině;
- péče o rodinu, dítě a jiné závislé osoby;
- špatná dostupnost v místě nebo v blízké lokalitě;
- nízká motivace;
- strach z náročnosti a ze vzdělávání;
- nízká sebedůvěra;
- špatné vzpomínky a zkušenosti spojené se vzděláváním (povinná školní docházka).

PRAKTICKÁ ČÁST

V teoretické části bakalářské práce byla rozebrána problematika zájmového vzdělávání dospělých a hlavní úlohou byl sběr informací z odborných publikací a sepsání základních pojmů s tím spjatých pro účel a podklad k praktické části, která je zaměřená na kvantitativní šetření. V praktické části je popsán výzkumný proces a jeho etapy, autorčin hlavní cíl práce, výzkumné otázky a hypotézy s tím související. Následující kapitola je věnována metodě výzkumu a vyhodnocení výzkumných dat. Poslední kapitoly jsou věnovány závěru.

4 METODOLOGIE

4.1 VÝZKUMNÝ PROCES

Výzkumný proces probíhal na základně dvou etap:

Přípravná etapa

V průběhu měsíce ledna, byl vytvořený zkušební dotazník, který byl zaslán výzkumnému vzorku lidí. Na základě doporučení od respondentů, byla do úvodního textu dotazníku připsána definice zájmového vzdělávání dospělých, protože bylo zjištěno, že ne každý ví, co si pod tímto pojmem představit. U některých otázek byly rozšířeny možnosti odpovědí. Celý tento proces probíhal v lednu 2021.

Realizační etapa

Realizační etapa se uskutečnila v průběhu února 2021, kdy byly rozeslány dotazníky k vyplnění. K těmto účelům byl využit online server Survio.com, který je určen pro tvorbu online dotazníkového šetření. Umožňuje sběr a vyhodnocení dat. Kontaktování respondentů probíhalo za pomoci elektronické komunikace, součástí sdělení bylo průvodní oznámení a přiložen hypertextový odkaz.

4.2 CÍLE VÝZKUMU, VÝZKUMNÉ OTÁZKY A HYPOTÉZY

Cíl výzkumné bakalářské práce je zjistit motivaci dospělých jedinců v Jihlavě a blízkém okolí se zájmově vzdělávat a za pomoci jejich odpovědí přezkoumat, jaká je podle nich dostupnost zájmových aktivit v Jihlavě a blízkém okolí. Dále autorku zajímalo, kterým činnostem se dospělý respondenti nejčastěji věnují, z jakých zdrojů se dozvěděli o zájmovém vzdělávání pro dospělé, zda jsou s informovaností v Jihlavě spokojeni, jak často navštěvují aktivity a jakou formu.

Autorka si pro svoji výzkumnou práci v první řadě vymezila hlavní otázky a následně dílčí, které vedly ke stanovení hypotéz.

Hlavní otázky:

1. Jaká je motivace dospělých jedinců se přihlásit k zájmovému vzdělávání v Jihlavě a blízkém okolí?
2. Jaká je dostupnost zájmového vzdělávání pro dospělé v Jihlavě a blízkém okolí?

Dílčí otázky:

1. Ovlivňuje výše dosaženého vzdělání četnost navštěvování zájmových aktivit v Jihlavě a blízkém okolí?
2. Navštěvují zájmové vzdělávání v Jihlavě a blízkém okolí častěji muži nebo ženy?

Hypotézy:

1. Pro dospělé jedince je častější motivací k navštěvování zájmových aktivit spíše možnost dalšího vzdělávání než rekreace.
2. Respondenti do 40 let jsou s dostupností zájmových aktivit spíše spokojeni.
3. Lidé s nižším stupněm vzdělání navštěvují zájmové aktivity méně než lidé s vyšším stupněm vzdělání.
4. Ženy navštěvují zájmové vzdělávání v Jihlavě a blízkém okolí častěji než muži.

4.3 METODY VÝZKUMU

Autorka práce si zvolila kvantitativní formu, kdy sběr dat proběhl za pomoci výzkumného šetření, který byl respondentů dotazník rozeslán elektronicky. Výzkumná metoda byla využita z důvodu rychlého sběru informací, kdy došlo k oslovení velkého množství respondentů. Na základě teoretických poznatků, byly vybrány okruhy otázek, které mají za účel zodpovědět cíle, hypotézy a otázky související s tematikou.

Výzkumný vzorek

Pro účel bakalářské práce byl zvolen základní výzkumný soubor skládající se z dospělých jedinců z Jihlavy a okolí. Proto zmíněný vzorek, který byl pro tento záměr vybrán a je důležitý pro výzkum, je ohraničený dvěma kritérii tzv. dospělý člověk, který pobývá v Jihlavě či blízkém okolí a věkovým kritériem, které bylo vymezeno dosažením dospělosti neboli dovršením 18 let. Horní hranice není omezená. Výzkumu se účastnilo 100 respondentů.

Základní soubor

- Dospělí z Jihlavy a okolí.

Výběrový soubor

- Dospělí z Jihlavy a okolí, kteří byli vybráni na základě přístupné selekce.

Místo realizace výzkumu

- Autorka si záměrně vybrala pro realizaci výzkumu město Jihlava, protože se jedná o její rodiště a má povědomí o místním dění. Jihlava je krajské a statutární město kraje Vysočina.

Dotazník

Dotazník je tvořen 20 otázkami. První otázka byla filtrační. Respondent byl dotazován, zda se věnuje zájmovému vzdělávání. V případě negativní odpovědi byly dotazovanému automaticky odebrány otázky č. 3–14. Byl přesměrován na otázku č. 2, která se ptá, z jakého důvodu se neúčastní zájmového vzdělávání dospělých a následně byl respondent přesunut na konec dotazníku, který je tvořený demografickými otázkami (pohlaví, věk, rodinný stav, zařazení

a vzdělání). Respondent, který se věnuje zájmovému vzdělávání, byl přesunut na otázku č. 3, která se dotazuje, na konkrétní vzdělávací zájmy jedince. Za pomoci otázky č. 4 se autorka dozví, jakým způsobem byl informován dotazovaný o zájmovém vzdělávání pro dospělé (internet, tisk, leták, známí, informační centrum). Otázka č. 5 je spojená s předchozí, zda je respondent s informovaností spokojený. Následné otázky č. 6 a č. 7 se zajímají o četnost návštěvy zájmových aktivit. Další otázka č. 8 byla zaměřená na formu zájmového vzdělávání (přednáška, beseda, seminář, diskuze, exkurze, zájmový kroužek, vzdělávací kurz, tematický večer). V otázce č. 9 a č. 10 se autorka dozví, jestli je dostupnost zájmového vzdělávání v Jihlavě a blízkém okolí pro respondenta dostačující a zda je s takovou dostupností spokojen. Otázky č. 11 a č. 12 jsou otevřené a respondent je tázán, co si myslí o zájmovém vzdělávání v Jihlavě a blízkém okolí a zda mu nějaké zájmové aktivity nechybí. Následující otázce č. 14 se autorka táže, zda respondent uvažuje o další účasti na zájmové aktivitě pro dospělé a otázkou č. 15 zjistí, zda nabyté vědomosti/znalosti uplatňuje tázaný v profesním životě. Jak už bylo zmíněno, závěr dotazníku (č. 16 – č. 20) tvoří demografické otázky.

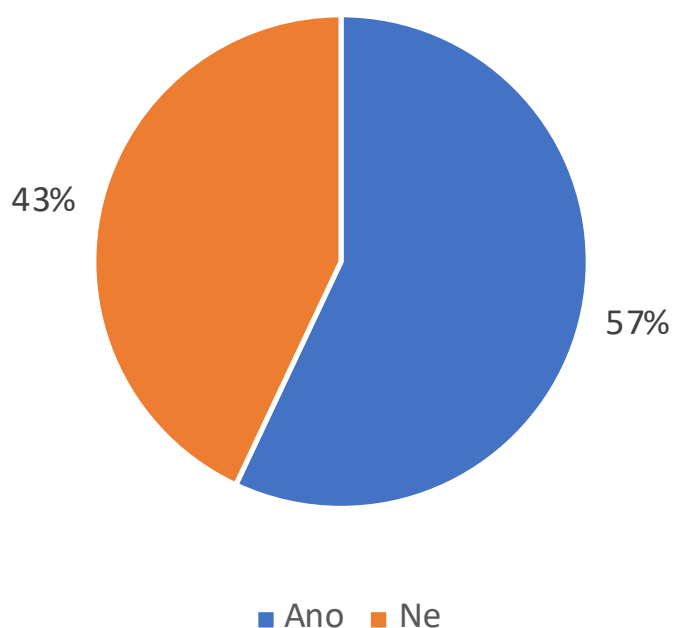
Dotazník se skládá z 12 uzavřených otázek, 6 polootevřených a 2 otevřených otázek. Respondenti u otázek č. 2, č. 3, č. 4, č. 8, č. 13 měli možnost vybrat více odpovědí.

4.4 VÝSLEDKY VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

Tato podkapitola bakalářské práce se věnuje vyhodnocení dotazníku, kterého se zúčastnilo 100 respondentů. Ke každé otázce je přiložený graf a tabulka, kde jsou vyobrazena získaná data. Dotazník je přiložen v příloze A.

Otázka č. 1: Věnujete se ve svém volném čase nějakému zájmovému vzdělávání?

Graf 1: Věnujete se ve svém volném čase nějakému zájmovému vzdělávání?

Zdroj: Vlastní výzkumné šetření

Z grafu č. 1 můžeme vyčíst odpovědi na otázku, zda se respondenti věnují zájmovému vzdělávání pro dospělé. Autorka tuto otázku záměrně položila na začátku dotazníkového šetření, aby tak došlo k filtraci respondentů, kteří zvolili zápornou odpověď a došlo k jejich přesunutí na konec dotazníku. Z dat bylo také zjištěno, že víc jak polovina dotazovaných v Jihlavě a okolí se

věnuje zájmovému vzdělávání. Přesněji 57 % respondentů zvolilo odpověď ano, a naopak pro odpověď ne bylo 43 % respondentů.

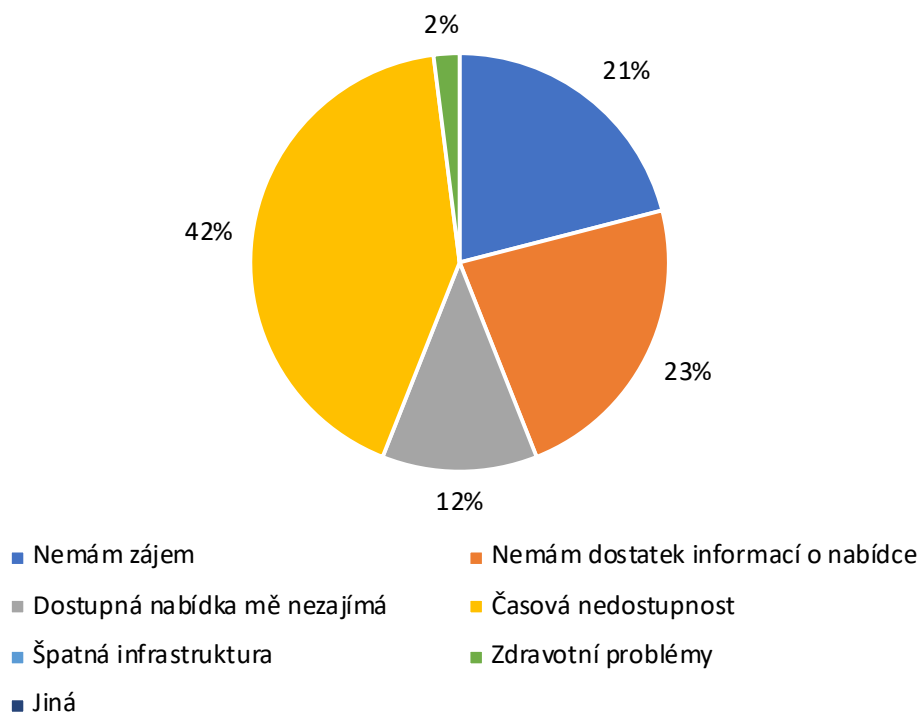
Tabulka 2: Rozložení odpovědí na otázku č. 1

Možnosti odpovědí	Četnost	Podíl
Ano	57	57 %
Ne	43	43 %
Celkem	100	100 %

Zdroj: Vlastní výzkumné šetření

Otázka č 2: Z jakého důvodu se neúčastníte zájmového vzdělávání?

Graf 2: Z jakého důvodu se neúčastníte zájmového vzdělávání?

Zdroj: Vlastní výzkumné šetření

Druhá otázka byla určena pro respondenty, kteří se nevěnují zájmovému vzdělávání pro dospělé. Autorku zajímalo, jaký je jejich důvod pro neúčast. Nejčastěji odpověď byla dle výzkumu časová nedostupnost, její podíl je 42 %. Následovala odpověď s 23 % četností, že respondenti nemají dostatek informací o nabídce. 21 % dotazovaných nemá o zájmové vzdělávání zájem. Pouze 12 % respondentů odpovědělo, že je dostupná nabídka nezajímá. Jediný dotazovaný vypověděl, že se nezúčastňuje, kvůli zdravotním problémům. Můžeme z toho tedy vyvodit, že skoro polovina respondentů, kteří odpověděli záporně na otázku číslo jedna se nezúčastňují zájmového vzdělávání kvůli nedostatku času, ale můžeme se domnívat, že by zájem měli, jiná překážka jim nebrání.

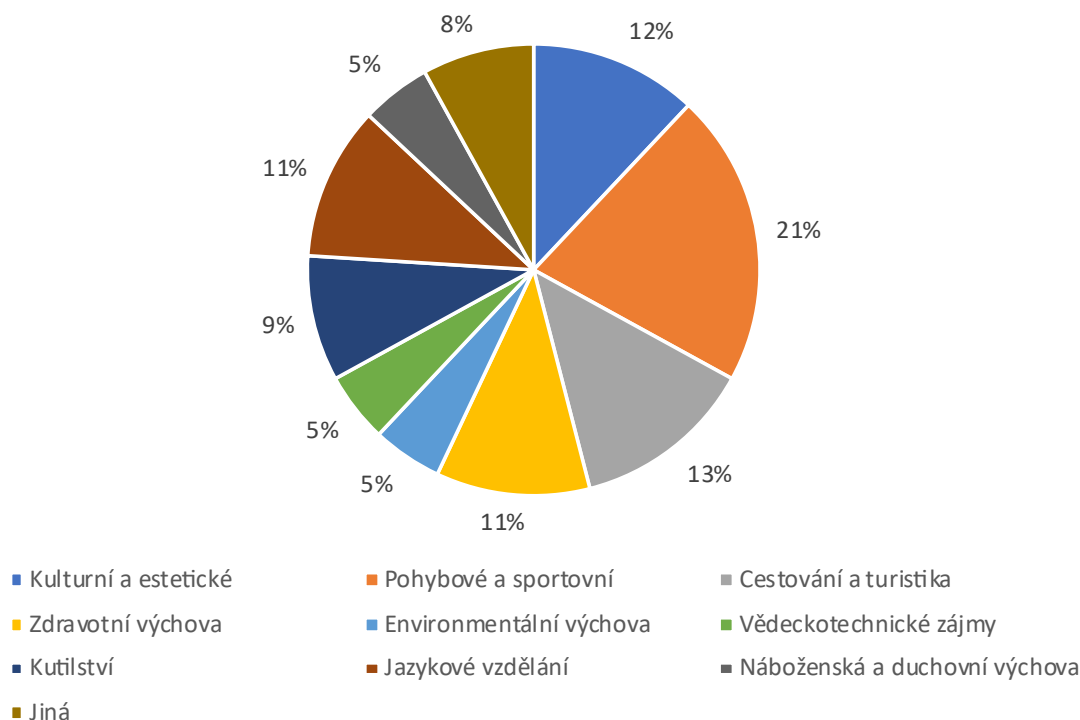
Tabulka 3: Rozložení odpovědí na otázku č. 2

Možnosti odpovědí	Četnost	Podíl
Nemám zájem	10	21 %
Nemám dostatek informací o nabídce	11	23 %
Dostupná nabídka mě nezajímá	6	12 %
Časová nedostupnost	20	42 %
Špatná infrastruktura	0	0 %
Zdravotní problémy	1	2 %
Jiná	0	0 %
Celkem	48	100 %

Zdroj: Vlastní výzkumné šetření

Otázka č. 3 V jakých uvedených zájmech se vzděláváte?

Graf 3: V jakých uvedených zájmech se vzděláváte?

Zdroj: Vlastní výzkumné šetření

Výšečový graf číslo 3 zobrazuje výsledky odpovědí, v jakých uvedených zájmech se respondenti vzdělávají. Dotazovaní měli možnost vybrat více odpovědí. S největší četností se dospělí věnují pohybovým a sportovním aktivitám, podíl odpovědí 21 %. Druhý nejčastěji zvolený zájem 13 % byl cestování a turistika. O něco menší podíl 12 % respondentů se věnuje kulturním a estetickým zájmům. Zdravotní výchově se věnuje 11 % dotazovaných, stejně tak jazykovému vzdělávání. Se shodným podílem 5 % navštěvují environmentální výchovu, vědeckotechnické zájmy, náboženskou a duchovní výchovu. V počtu 8 %, byla volena možnost jiná. Výčet odpovědí, které respondenti vypsali: bytový design, módní průmysl, historie, kulinářství, stravování, právní otázky, psychologické vzdělání, ekonomické vzdělání, finanční gramotnost, hudba a herpetologie. Autorka z dostupných dat se dozvěděla, že dospělý jedinci z Jihlavy dávají přednost pohybovým aktivitám, ať už se jedná o sportovní aktivity, ale i o cestování a turistiku.

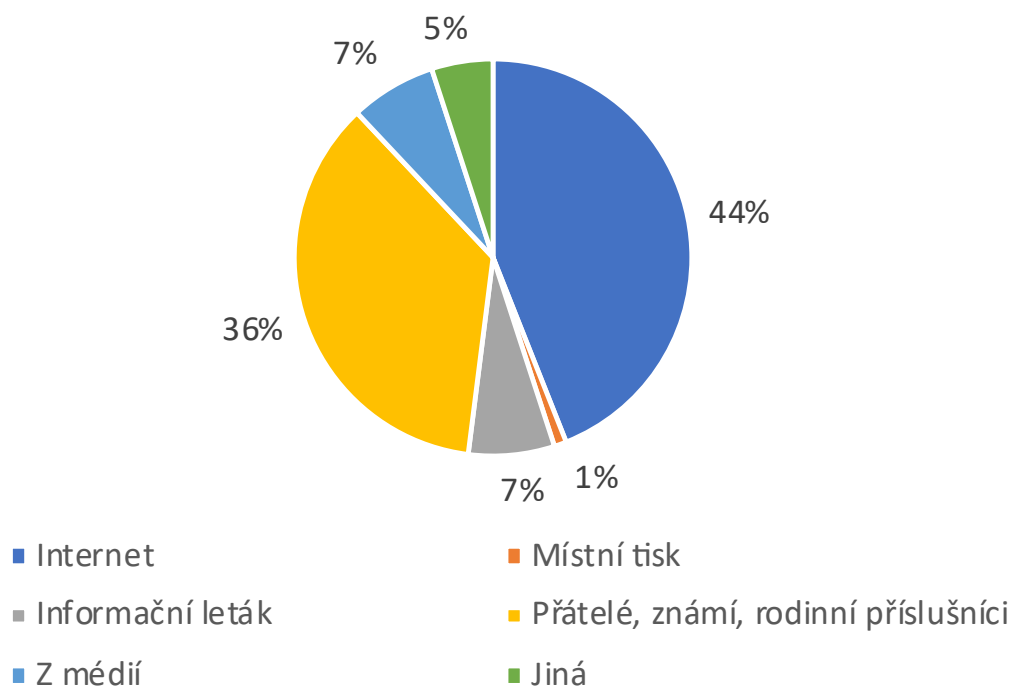
Tabulka 4: Rozložení odpovědí na otázku č. 3

Možnosti odpovědí	Četnost	Podíl
Kulturní a estetické	15	12 %
Pohybové a sportovní	27	21 %
Cestování a turistika	17	13 %
Zdravotní výchova	14	11 %
Environmentální výchova	6	5 %
Vědeckotechnické zájmy	6	5 %
Kuřilství	11	9 %
Jazykové vzdělání	14	11 %
Náboženská a duchovní výchova	6	5 %
Jiná	10	8 %
Celkem	126	100 %

Zdroj: Vlastní výzkumné šetření

Otázka č. 4 Kde jste se dozvěděli o zájmovém vzdělávání pro dospělé?

Graf 4: Kde jste se dozvěděli o zájmovém vzdělávání pro dospělé?

Zdroj: Vlastní výzkumné šetření

Z graf číslo 4 můžeme vyčíst údaje o tom, kde se dotazovaní dozvěděli o zájmovém vzdělávání. S nejvíce početným zastoupením 44 % se ukázalo, že se o aktivitách dovídají prostřednictvím internetu. Jako druhé nejčastěji uváděli, že dostávají informace prostřednictvím přátel, známých a rodinných prostředníků. Ukazuje se tedy, že dáváme velkou váhu na doporučení od blízkých. Naopak informační letáky a média měly jen 7 % zastoupení, nejméně pak místní tisk 1 %. Respondenti také přispěli se svými odpověďmi, že mají povědomí o zájmovém vzdělávání ze zaměstnání a sociálních sítí. Dle názoru autorky je využití internetu k nalezení možností zájmových činností velmi rychlé a má velký potenciál úspěchu.

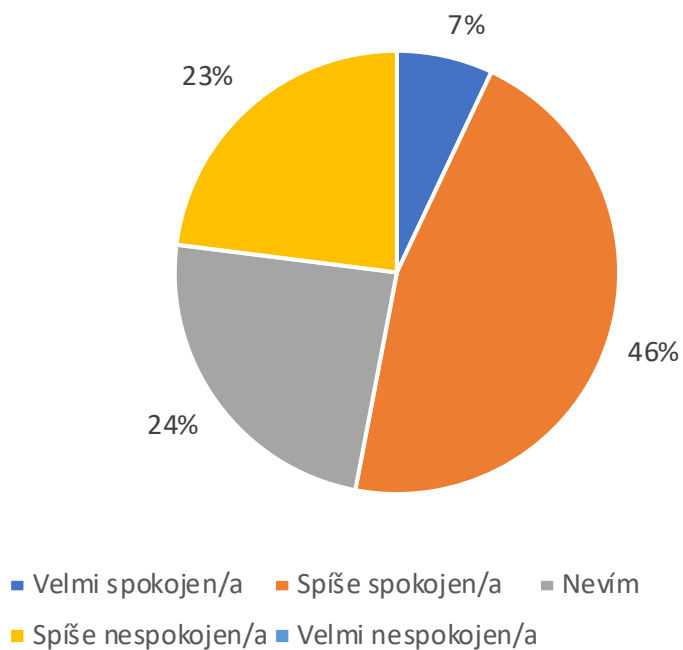
Tabulka 5: Rozložení odpovědí na otázku č. 4

Možnosti odpovědí	Četnost	Podíl
Internet	42	44 %
Místní tisk	1	1 %
Informační leták	6	7 %
Přátelé, známí, rodinní příslušníci	34	36 %
Z médií	6	7 %
Jiná	5	5 %
Celkem	94	100 %

Zdroj: Vlastní výzkumné šetření

Otázka č. 5 Jste spokojen/a s informovaností o zájmovém vzdělávání v Jihlavě a blízkém okolí?

Graf 5: Jste spokojen/a s informovaností o zájmovém vzdělávání v Jihlavě a blízkém okolí?

Zdroj: Vlastní výzkumné šetření

V otázce číslo 5 se autorka vyptávala respondentů, zda jsou s informovaností o zájmovém vzdělávání v Jihlavě a blízkém okolí spokojeni. Skoro polovina dotazovaných zvolila odpověď spíše spokojen/a 46 %. Čtyři respondenti vypověděli, že jsou velmi spokojeni, z celého podílu je to 7 %. Ze získaných dat tedy můžeme říci, že převažují lidé v Jihlavě a blízkém okolí, kteří jsou s nabídkou spokojeni. Naopak odpověď s nevím měla 24 %. Můžeme tedy předpokládat, že respondenti nemají vyhraněný názor na tuto otázku. 23 % respondentů vybralo možnost spíše nespokojeni, ale nikdo nebyl velmi nespokojený.

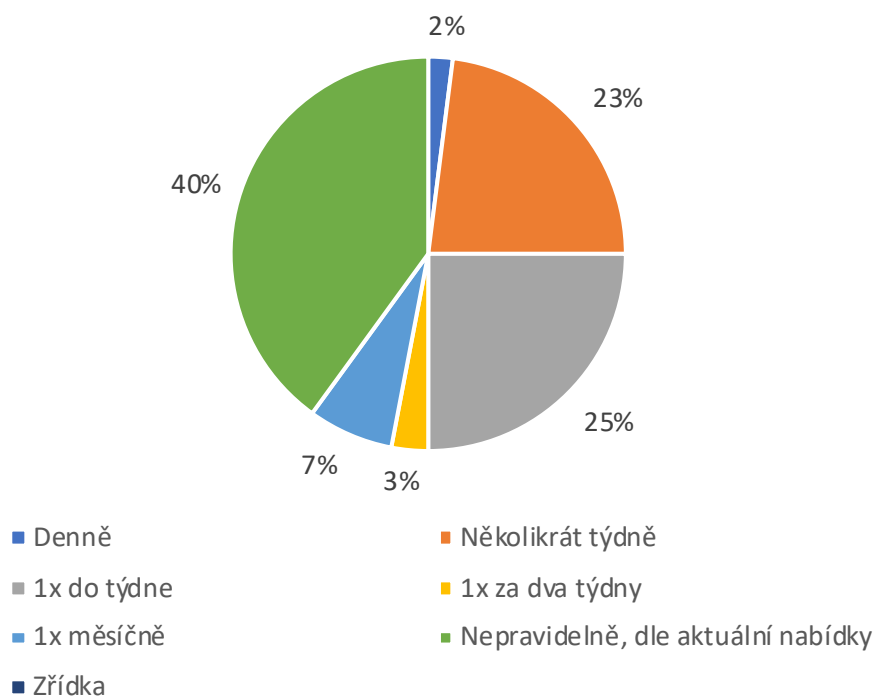
Tabulka 6: Rozložení odpovědí na otázku č. 5

Možnosti odpovědí	Četnost	Podíl
Velmi spokojen/a	4	7 %
Spíše spokojen/a	26	46 %
Nevím	14	24 %
Spíše nespokojen/a	13	23 %
Velmi nespokojen/a	0	0 %
Celkem	57	100 %

Zdroj: Vlastní výzkumné šetření

Otázka č. 6 Jak často navštěvujete zájmové aktivity?

Graf 6: Jak často navštěvujete zájmové aktivity?

Zdroj: Vlastní výzkumné šetření

Výšečový graf nám ukazuje, jak často respondenti navštěvují zájmové aktivity. Nejpočetnější zvolená odpověď byla s 40 % a to, že navštěvují aktivity nepravidelně, dle aktuální nabídky. Můžeme tedy usuzovat, že to jsou jednorázové akce, bez opakované frekvence. Minimálně 1x týdně docházejí na činnosti 25 % dotazovaných a poměrně se stejným podílem 23 % dospělých chodí na aktivity několikrát týdně. 7 % respondentů zvolilo variantu 1x měsíčně a jen 3 % navštěvuje 1x za dva týdny. Pouze jediný respondent uvedl, že vykonává zájmovou aktivitu denně.

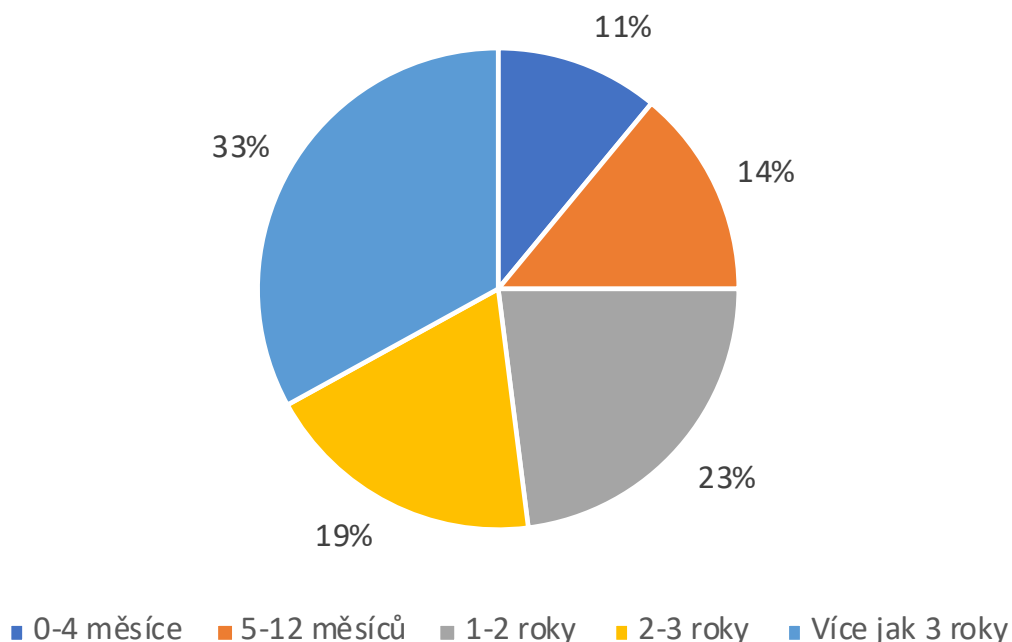
Tabulka 7: Rozložení odpovědí na otázku č.6

Možnosti odpovědí	Četnost	Podíl
Denně	1	2 %
Několikrát týdně	13	23 %
1x do týdne	14	25 %
1x za dva týdny	2	3 %
1x měsíčně	4	7 %
Nepravidelně, dle aktuální nabídky	23	40 %
Zřídka	0	0 %
Celkem	57	100 %

Zdroj: Vlastní výzkumné šetření

Otázka č.7: Jak dlouho navštěvujete zájmové vzdělávání?

Graf 7: Jak dlouho navštěvujete zájmové vzdělávání?

Zdroj: Vlastní výzkumné šetření

Sedmý graf znázorňuje, jak dlouho se věnují dotazovaní zájmovému vzdělávání pro dospělé. Devatenáct respondentů uvedlo, že navštěvují činnosti více jak 3 roky, z celého podílu to dělá 33 %. Druhou nejpočetnější odpovědí s 23 % bylo, že klienti docházejí na zájmové aktivity mezi 1 až 2 roky. Následně 19 % respondentů uvedlo, že se věnují aktivitám 2-3 roky. Možnost 5–12 měsíců zvolilo osm respondentů a kratší dobu do 4 měsíců vybralo 11 % dotazovaných. Z těchto dat tedy vyplývá, že respondenti, kteří navštěvují zájmové vzdělávání se tomu věnují delší časový úsek.

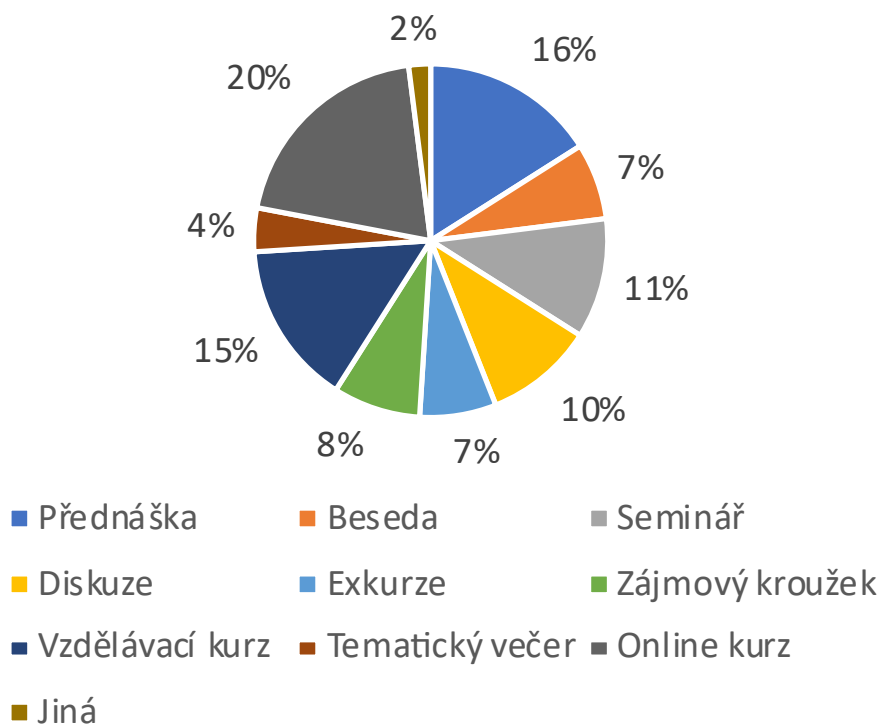
Tabulka 8: Rozložení odpovědí na otázku č. 7

Možnosti odpovědí	Četnost	Podíl
0-4 měsíce	6	11 %
5-12 měsíců	8	14 %
1-2 roky	13	23 %
2-3 roky	11	19 %
Více jak 3 roky	19	33 %
Celkem	57	100 %

Zdroj: Vlastní výzkumné šetření

Otázka č. 8: Jakou formu zájmového vzdělávání navštěvujete?

Graf 8: Jakou formu zájmového vzdělávání navštěvujete?

Zdroj: Vlastní výzkumné šetření

Otázka číslo osm zjišťovala, jakou formu zájmového vzdělávání pro dospělé respondenti v Jihlavě a blízkém okolí navštěvují. Opět dotazovaní mohli zaškrtnout více možností. Nejpočetnější odpověď s téměř polovičním podílem byly online kurzy 20 %, následně přednáška 16 %. Vzdělávací kurz je také oblíbený u respondentů, byl třetí v pořadí s 15 %. Následoval seminář (11 %), diskuze (10 %), zájmový kroužek (8 %), beseda (7 %), exkurze (7 %) a neposledně tematický večer (4 %). Přiložené odpovědi respondentů byly zajímavé: výuková videa na Youtube, archiv ČT a hodiny s lektorem. Můžeme tedy říct, že lidé využívají všechny možné metody edukace. Velmi v oblibě je vzdělávání prostřednictvím internetu. Vše může probíhat z pohodlí domova a k dispozici jsou kurzy zdarma.

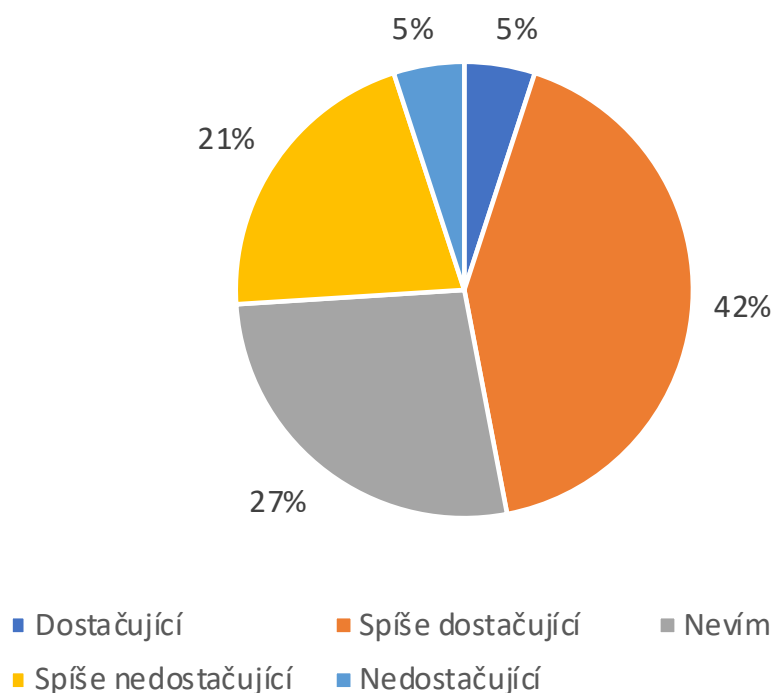
Tabulka 9: Rozpoložení odpovědí na otázku č. 8

Možnosti odpovědí	Četnost	Podíl
Přednáška	21	16 %
Beseda	10	7 %
Seminář	15	11 %
Diskuze	13	10 %
Exkurze	9	7 %
Zájmový kroužek	11	8 %
Vzdělávací kurz	20	15 %
Tematický večer	5	4 %
Online kurz	27	20 %
Jiná	3	2 %
Celkem	134	100 %

Zdroj: Vlastní výzkumné šetření

Otázka č. 9: Jaká je podle Vás dostupnost zájmového vzdělávání v Jihlavě a blízkém okolí?

Graf 9: Jaká je podle Vás dostupnost zájmového vzdělávání v Jihlavě a blízkém okolí?

Zdroj: Vlastní výzkumné šetření

V této otázce autorka zjišťovala, co si respondenti myslí o dostupnosti zájmového vzdělávání v Jihlavě a blízkém okolí. Z grafu je patrné, že nejvíce respondentů (42 %) se shoduje, že dostupnost je spíše dostačující. Hned za tím, byla odpověď nevím. Tedy 27 % respondentů nemělo vyhraněný názor na tuto problematiku. Naopak 21 % dotazovaných si myslí, že dostupnost je spíše nedostačující. Jako poslední se stejným podílem 5 % se setkala s možnostmi dostačující a nedostačující.

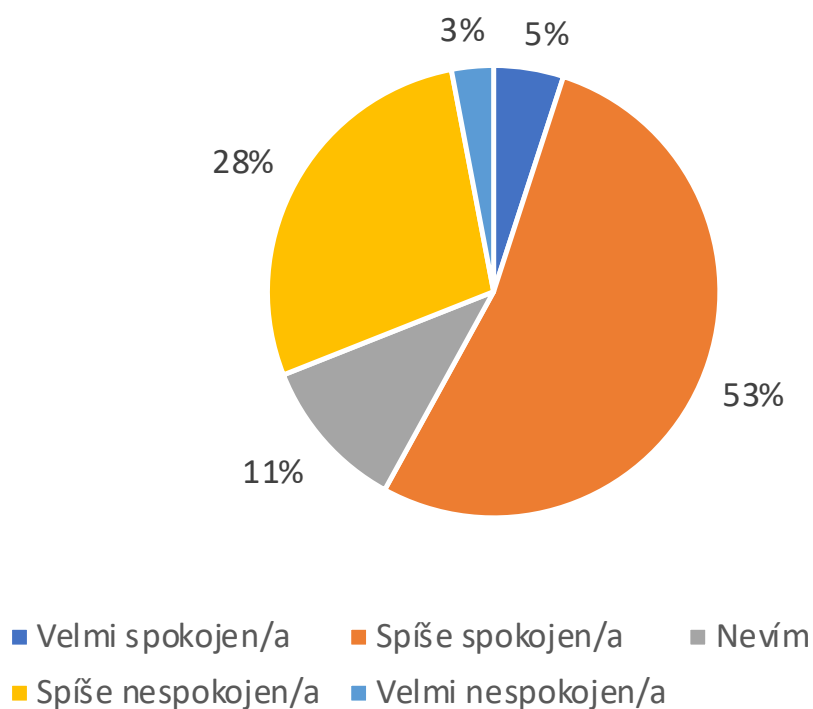
Tabulka 10: Rozložení odpovědí na otázku č. 9

Možnosti odpovědí	Četnost	Podíl
Dostačující	3	5 %
Spíše dostačující	24	42 %
Nevím	15	27 %
Spíše nedostačující	12	21 %
Nedostačující	3	5 %
Celkem	57	100 %

Zdroj: Vlastní výzkumné šetření

Otázka č. 10: Jste spokojen/a s dostupností zájmového vzdělávání v Jihlavě a blízkém okolí?

Graf 10: Jste spokojen/a s dostupností zájmového vzdělávání v Jihlavě a blízkém okolí?

Zdroj: Vlastní výzkumné šetření

Tato otázka úzce souvisí s předchozí, kde se autorka ptala na dostupnost zájmového vzdělávání v Jihlavě a blízkém okolí. V této otázce šlo autorce o zjištění, zda jsou respondenti s touto dostupností, kterou uvedli, spokojeni. Ukázalo se, že větší polovina (53 %) dotazovaných je spíše spokojena. Následuje odpověď, kterou uvedlo 28 % zúčastněných je spíše nespokojen/a. Jen desetina z výzkumného vzorku nemá jasný názor. A jen 5 % respondentů jsou velmi spokojeni a 3 % z celku vypověděli, že jsou velmi nespokojeni. Při porovnání tabulek číslo 10 a 11, můžeme říct, že ne vždy je názor respondentů identický. Při otázce, jaká je podle nich dostupnost zájmového vzdělávání, 27 % dotazovaných odpovědělo nevím, ale při srovnání s druhou už ta četnost odpovědi nevím byla o víc jak polovinu menší.

Tabulka 11: Rozložení odpovědí na otázku č. 10

Možnosti odpovědí	Četnost	Podíl
Velmi spokojen/a	3	5 %
Spíše spokojen/a	30	53 %
Nevím	6	11 %
Spíše nespokojen/a	16	28 %
Velmi nespokojen/a	2	3 %
Celkem	57	100 %

Zdroj: Vlastní výzkumné šetření

Otázka č. 11: Co si myslíte o zájmovém vzdělávání v Jihlavě a blízkém okolí?

Otázkou číslo 11, chtěla autorka přesně zjistit respondentův názor na Jihlavské zájmové vzdělávání pro dospělé. Otázka byla otevřená, aby bylo možné docílit přesného vnímání. Odpovědi respondentů:

1. Je ho tu celkově nedostatek.
2. V současné době není kromě internetu moc možností.
3. . (Neuvedená žádná odpověď)
4. Na Krajské město jsou možnosti zájmového vzdělávání podprůměrné.

5. Momentálně se k němu pořádně nedostaneme. Online forma je otrava.
6. Myslím si, že je velice málo nabídek pro dospělé.
7. Některé aktivity by zasloužily rozšíření a také přidat novinky do nabídky.
8. Každý si může najít to co ho zajímá, ubývá proškolených a dobrých lektorů.
9. Jazykových kurzů je dostatek, zájmových kroužků pro děti dostatek, pro dospělé nedostatek.
10. (2x) Nevím
11. Střídají se akční období s méně zajímavými. Ale celkově to není zlé.
12. Alespoň něco tu je :).
13. Kdo chce, ten ho najde, a i ve vysoké kvalitě.
14. Dobrý, nyní mu však nepřeje koróna krize.
15. Vždy je co zlepšovat.
16. Je velmi dobré, že tu je ta možnost, protože vzdělávání je vždy důležité v jakémkoliv směru.
17. Nabídka je fajn.
18. Nemůžu hodnotit, navštěvuji kurzy, přednášky v Praze, on-line kurzy. V Jihlavě pouze soukromé hodiny.
19. Soustředí se spíše na děti, ne na dospělé.
20. Myslím si, že nabídka je dostačující a velmi pestrá v posledních několika letech jsem zaznamenala zvýšení nabízených aktivit.
21. Myslím si, že by se mělo zapojovat více lidí.
22. Jsem za ně rád.
23. Myslím, že možnosti jsou, jen umět hledat.
24. Důležité pro setkávání lidí, a k získání nových přátel a informací.
25. Nedostatečné.
26. Mohla by být lepší nabídka.
27. OK
28. Nenašla jsem vzdělávání podle mého zájmu.
29. V mém zaměření (OCR, případně stavitelství) nedostatečné.
30. Přijde mi, že toho tu moc není.
31. Podle mého názoru není dostatek zájmového vzdělávání v oblasti environmentalistiky. Probíhá pár seminářů v průběhu roku, ale konstantní zájmový kroužek bohužel v Jihlavě chybí, nebo informovanost o něm, ke mně nedosáhla.
32. Řekl bych, že nabídka je pestrá ale i tak se najdou díry, které je třeba vyplnit.
33. Vždy je co zdokonalovat a zlepšovat.

34. V mém oboru jsem spokojená v ostatních oborech nemám přehled.
35. Mohla by být větší informovanost.
36. Je dostatečné pro aktuální zájmovou skupinu.
37. Je prospěšné.
38. Některé oblasti jsou velmi málo pokryty, například nabídku tanečních seminářů a kurzů pro dospělé považuji za zcela nedostačující.
39. Kvůli covidu nyní neexistuje.
40. Rozšířit nabídku.
41. Mělo by mít větší reklamu.
42. Myslím si, že je to dobré.
43. Pokud budu mít o něco zájem, tak si dohledám možnosti.
44. Pestrá nabídka, dostupnost i pro neřidiče, kvalifikovaní odborníci.
45. Když člověk vyhledává daný kurz, občas má štěstí, že v Jihlavě je zrovna pořádán. Samozřejmě nemůžeme Jihlavu srovnávat s městy, jako je Praha, Brno, Olomouc, ale možností je na krajské město z mého pohledu dost.
46. Zájmové vzdělávání je potřebné, lidé mají zájem o různé aktivity, kterým se mohou ve svém volném čase věnovat. Problém vidím v nedostatku schopných vedoucích, kteří by byli ochotni se práci s dospělými věnovat. Možným důvodem je nízké finanční ohodnocení.
47. Je zde mnoho možností pro vzdělávání.
48. Chybí zde některé sportovní aktivity.
49. Nemám utvořený žádný názor.
50. Dostačující.
51. Je prospěšné pro sebevzdělávání.
52. Nic.
53. Je zajištěno širokou nabídkou.
54. Nevím, nezajímám se.
55. Podle mého názoru máme v Jihlavě spoustu možností co dělat. Každý si vybere.
56. Moc se o dění v Jihlavě nezajímám. Seznámil jsem se s aktivitami prostřednictvím známých, kteří to pořádají.

Názory respondentů byly značně protichůdné. Někteří smýšlí pozitivně, podle nich je toho v Jihlavě dostatek, ale druzí by uvítali více zájmových aktivit. Do odpovědí se bohužel promítla i pandemická situace, která ve světě koluje. Podle dotazovaných, je spousta zájmových aktivit pozastaveno a probíhají pouze online verze.

Otázka č. 12: Které zájmové aktivity pro dospělé podle Vás v Jihlavě a blízkém okolí chybí?

Respondenti v otázce číslo 12 měli tu možnost vypsát, které zájmové aktivity pro dospělé podle nich v Jihlavě a blízkém okolí chybí. Výčet jejich odpovědí:

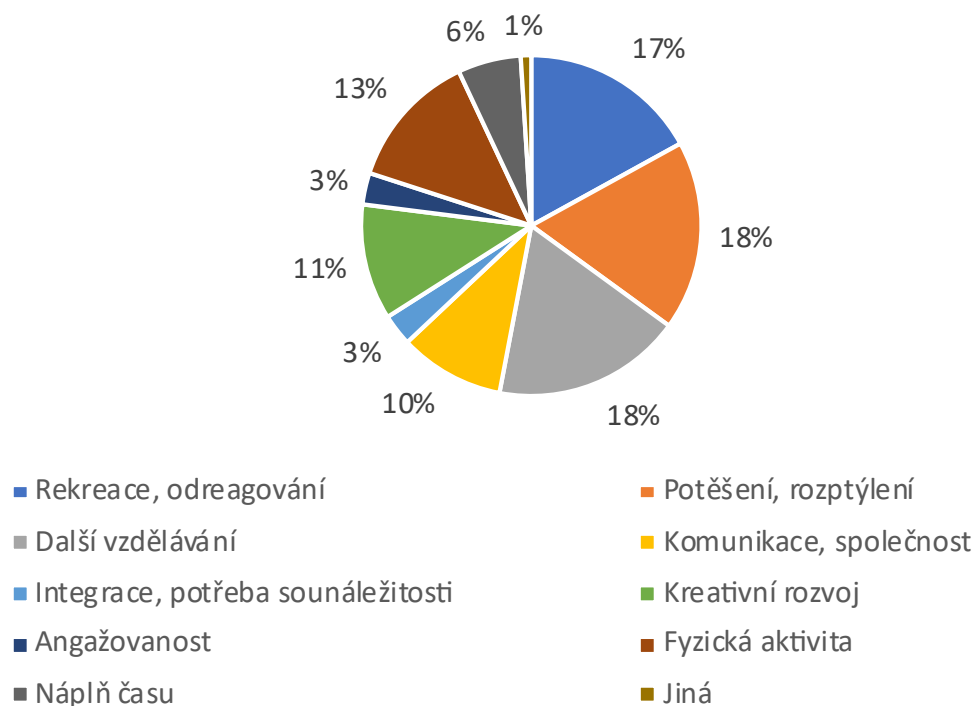
1. Kreativní činnost.
2. Nyní vlastně všechny.
3. . (Neuvedená žádná odpověď)
4. Kreativní, kutilské kroužky.
5. Momentálně všechny. Jinak vědomostní aktivity, taneční večery, filmový klub, literární klub.
6. Filozofické diskusní večery. Taky tu není žádné hackerské doupe třeba jako je v Berlíně. Chybí mi i podpůrné skupiny.
7. Sportovní, technické.
8. Dle mého je nabídka dostačující, každý si může najít, to, co ho zajímá.
9. Přednášky, besedy a vzdělávání o historii.
10. (15x) Nevím
11. Např. V Brně či Praze se nachází observatoře, které nabízejí velmi zajímavé aktivity a přednášky v rámci astronomie atd. Což v Jihlavě bohužel není.
12. Nevím, vždy si vyberu, to, co mě baví.
13. Vzhledem k nouzovému stavu velmi těžké hodnotit.
14. Více možnosti sportovního amatérského.
15. Výtvarné kurzy.
16. Nic.
17. V současné době všechny.
18. Pro mě žádná nechybí.
19. Kreativní.
20. Více vzdělávacích kurzů v různých oborech.
21. Přírodovědecké.
22. Kurzy pro rodiče s dětmi, nedostatečná nabídka i neatraktivní.
23. Např. kutilské, kurzy šití (i když je zde textilní škola), vědecko-technické (alespoň o nich nevím)
24. OCR, DIY kurzy.
25. Přednášky.

26. Rád bych se zapojil, do kroužku o ochraně přírody, která by dělala venkovní aktivity, za boj pro udržitelnost a ochranu naší planety. Bohužel, taková v Jihlavě není.
27. Neřekl bych, že chybí aktivity ale spíše zkušení lektoři.
28. Více duchovních a psychologických besed.
29. Ekologické.
30. Žádné.
31. Nechybí žádné.
32. Širší nabídka pohybových aktivit taneční povahy, výtvarné kurzy.
33. Kurzy vaření, pečení.
34. Zaměřené na literaturu.
35. Podle mě více konferencí na zájmové aktivity.
36. Sportovní pro seniory.
37. Nic mě nenapadá.
38. Já jsem s nabídkou spokojená.
39. Myslím, že žádné.
40. Sportovní aktivity.
41. Individuálně dle zájmu člověka.
42. Málo sportovních aktivit – jóga tanec.
43. Nevím o žádných.
44. Nemám povědomí o vzdělávacím centru v Jihlavě. Nebyl by to špatný nápad.

Ze získaných dat od respondentů, můžeme vyčíst různorodé názory na problematiku, zda lidem v Jihlavě chybí zájmové aktivity pro dospělé. Avšak můžeme nalézt v přiložených komentářích pár shodných znaků. Například někteří dotazovaní vypověděli, že by uvítali více kreativních činností a druhým opakujícím znakem v odpovědích byly sportovní aktivity.

Otázka č. 13: Z jakého důvodu navštěvujete zájmové vzdělávání?

Graf 11: Z jakého důvodu navštěvujete zájmové vzdělávání?

Zdroj: Vlastní výzkumné šetření

Výšečový graf č. 11 nám zobrazuje výsledky odpovědí, z jakého důvodu respondenti navštěvují zájmové vzdělávání dospělých. I při této otázce měli dotazovaní zaškrtnout více odpovědí. Nejvíce lidí vypovědělo, že pro ně zájmové aktivity slouží jako potěšení, rozptýlení a možnost dalšího vzdělávání. Všechny tři možnosti měly shodný podíl 18 %. Podobně na tom byly i důvody rekreace a odreagování s podílem 17 %. 13 % respondentů si vybírají zájmové činnosti z důvodu fyzické aktivity. Dále 11 % lidí vypovědělo, že se chtějí kreativně vyjádřit. Následně dvacet z nich chodí na zájmové aktivity pro sociální kontakty a komunikaci s jinými osobami. Podle výzkumu vyplynulo, že 6 % jedinců zaplňuje zájmovým vzděláváním svůj volný čas. Objevily se zde i odpovědi, že jedinci využívají aktivity pro integraci a potřebu sounáležitosti. S podílem 1 % jediný respondent využil kolonku jiná. Podle vlastních slov se účastní z důvodu sebezdokonalení.

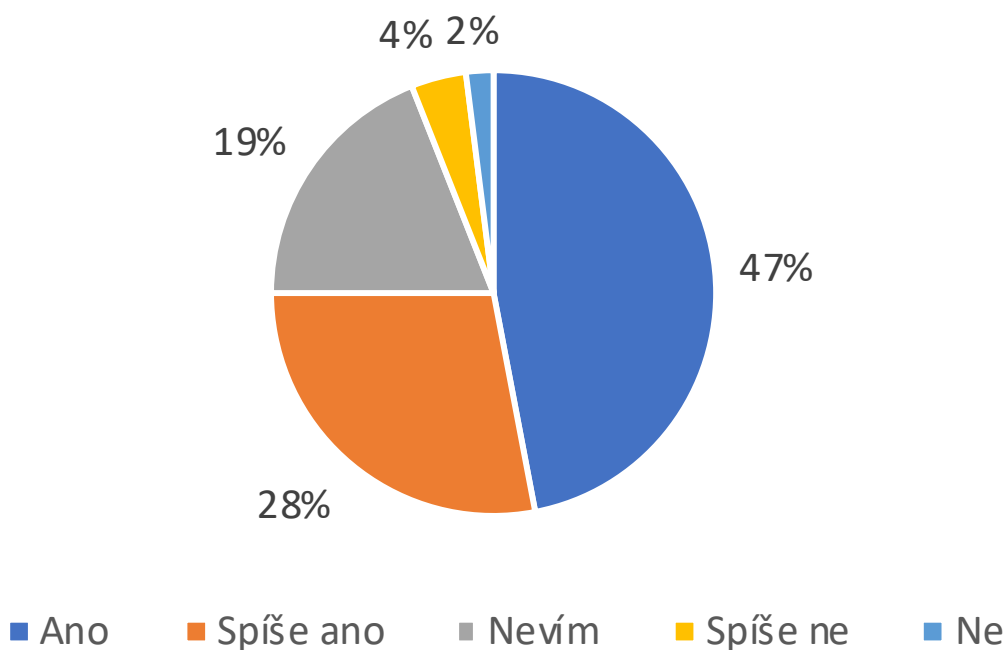
Tabulka 12: Rozložení odpovědí na otázku č. 13

Možnosti odpovědí	Četnost	Podíl
Rekreace, odreagování	35	17 %
Potěšení, rozptýlení	36	18 %
Další vzdělávání	36	18 %
Komunikace, společnost	20	10 %
Integrace, potřeba sounáležitosti	7	3 %
Kreativní rozvoj	22	11 %
Angažovanost	7	3 %
Fyzická aktivita	26	13 %
Náplň času	13	6 %
Jiná	1	1 %
Celkem	203	100 %

Zdroj: Vlastní výzkumné šetření

Otázka č. 14: Uvažujete o další účasti na aktivitě zájmového vzdělávání?

Graf 12: Uvažujete o další účasti na aktivitě zájmového vzdělávání?

Zdroj: Vlastní výzkumné šetření

Další otázka zjišťovala, zda respondenti uvažují se znovu přihlásit na zájmovou činnost. Největší podíl měla otázka ano, přesněji tak odpovědělo 47 % dotazovaných. Další početná odpověď s 28 % byla spíše ano. Z výsledku tedy vyplývá, že více jak tři čtvrtiny respondentů, kteří navštěvují zájmové aktivity, uvažují o opakovaném přihlášení. K záporným možnostem se vyjádřilo pouze 6 % respondentů. 19 % z dotazovaných nemá vyhraněný názor.

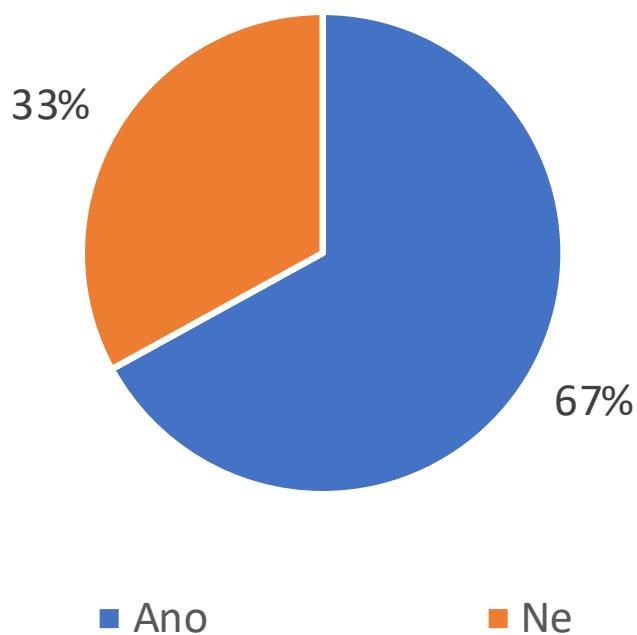
Tabulka 13: Rozložení odpovědí na otázku č.14

Možnosti odpovědí	Četnost	Podíl
Ano	27	47 %
Spíše ano	16	28 %
Nevím	11	19 %
Spíše ne	2	4 %
Ne	1	2 %
Celkem	57	100 %

Zdroj: Vlastní výzkumné šetření

Otázka č. 15: Využíváte získané vědomosti/znalosti dosažené ze zájmového vzdělávání ve Vašem profesním životě?

Graf 13: Využíváte získané vědomosti/znalosti dosažené ze zájmového vzdělávání ve Vašem profesním životě?

Zdroj: Vlastní výzkumné šetření

V rámci výzkumného šetření autorka položila respondentům otázku, zda ve svém zaměstnání zúročí získané dovednosti či zkušenosti ze zájmového vzdělávání a z grafu číslo 13 můžeme stanovit, že víc jak polovina dotazovaných, přesněji 67 %, využívá poznatky získané ze zájmových aktivit ve svém profesním životě.

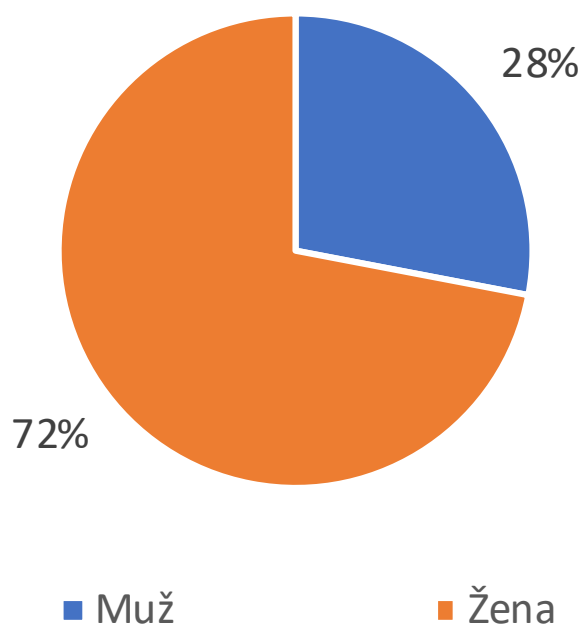
Tabulka 14: Rozložení odpovědí na otázku č. 15

Možnosti odpovědí	Četnost	Podíl
Ano	38	67 %
Ne	19	33 %
Celkem	57	100 %

Zdroj: Vlastní výzkumné šetření

Otázka č.16: Jste muž nebo žena?

Graf 14 Jste muž nebo žena?

Zdroj: Vlastní výzkumné šetření

Následující otázky slouží k obecnému přezkoumání dotazovaných. Podle grafu číslo 14 se dotazníkového šetření zúčastnilo více žen, konkrétně 72 % a jen 28 % mužů.

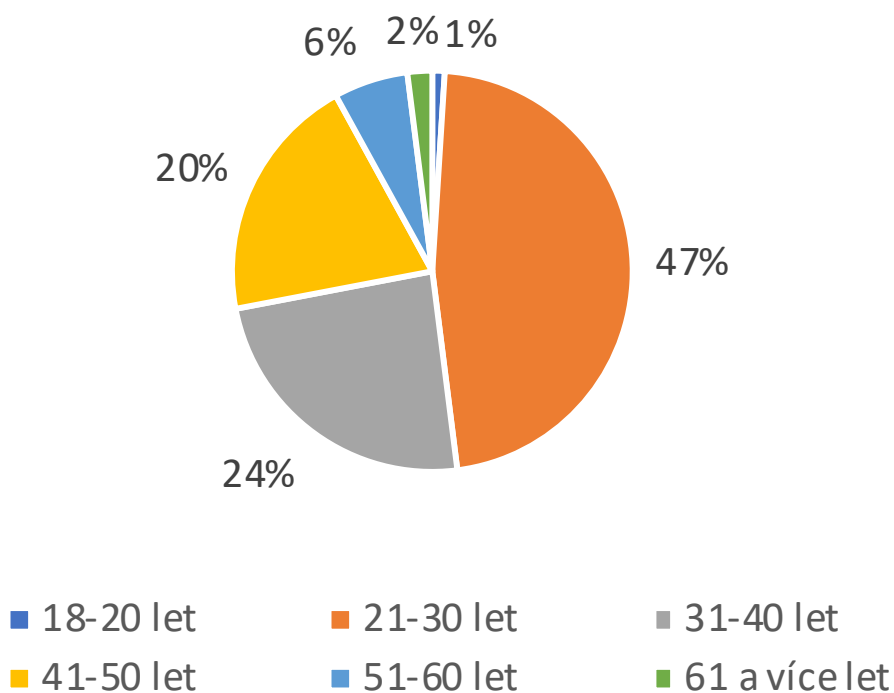
Tabulka 15: Rozložení odpovědí na otázku č. 16

Možnosti odpovědí	Četnost	Podíl
Muž	28	28 %
Žena	72	72 %
Celkem	100	100 %

Zdroj: Vlastní výzkumné šetření

Otázka č. 17: Do jaké věkové skupiny spadáte?

Graf 15: Do jaké věkové skupiny spadáte?

Zdroj: Vlastní výzkumné šetření

Pro výzkumné účely bylo důležité se dozvědět stáří respondentů. 47 % respondentů spadá do věkové skupiny mezi 21-30 let. Následně 24 % dotazovaných, se zařadili do věkové kategorie 31-40 let. 20 % bylo mezi 41 až 50 let. S menší četností se podíleli na výzkumném šetření jedinci

ve věkové skupině 51-60 let (6 %), 61 a více let (2 %) a jen 1 % respondentů bylo mezi věkem 18-20 let.

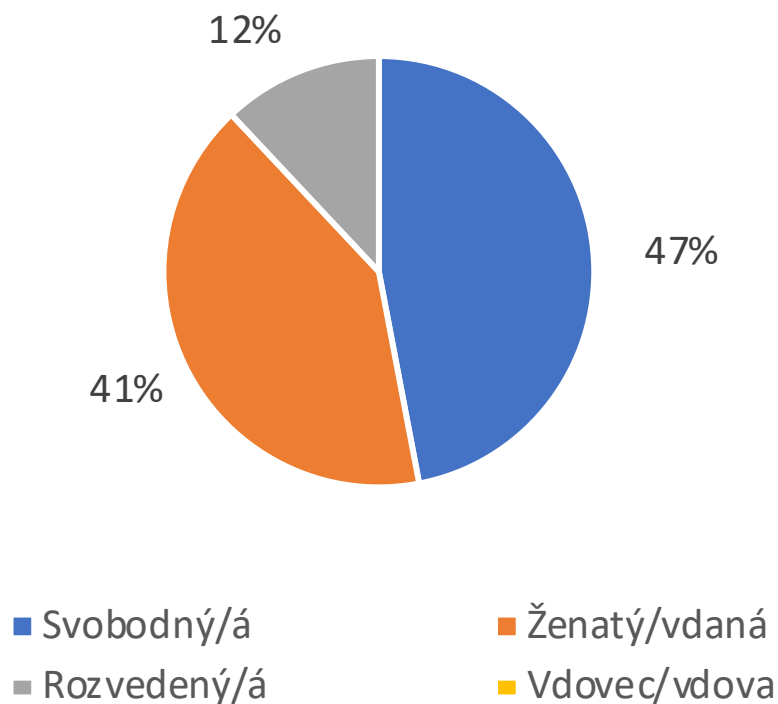
Tabulka 16: Rozložení odpovědí na otázku č. 17

Možnosti odpovědí	Četnost	Podíl
18-20 let	1	1 %
21-30 let	47	47 %
31-40 let	24	24 %
41-50 let	20	20 %
51-60 let	6	6 %
61 a více let	2	2 %
Celkem	100	100 %

Zdroj: Vlastní výzkumné šetření

Otázka č. 18: Jaký je Váš rodinný stav?

Graf 16: Jaký je Váš rodinný stav?

Zdroj: Vlastní výzkumné šetření

Výšečový graf číslo 16 znázorňuje rodinný stav dotazovaných. V rámci odpovědí jim byly nabídnuty čtyři varianty a podle sesbíraných dat se nejvíce zúčastnilo svobodných s 47% podílem a s 41 % byli ženatí a vdané. Z celého objemu respondentů jen 12 % bylo rozvedených. Výzkumu se nezúčastnil žádný ovdovělý jedinec.

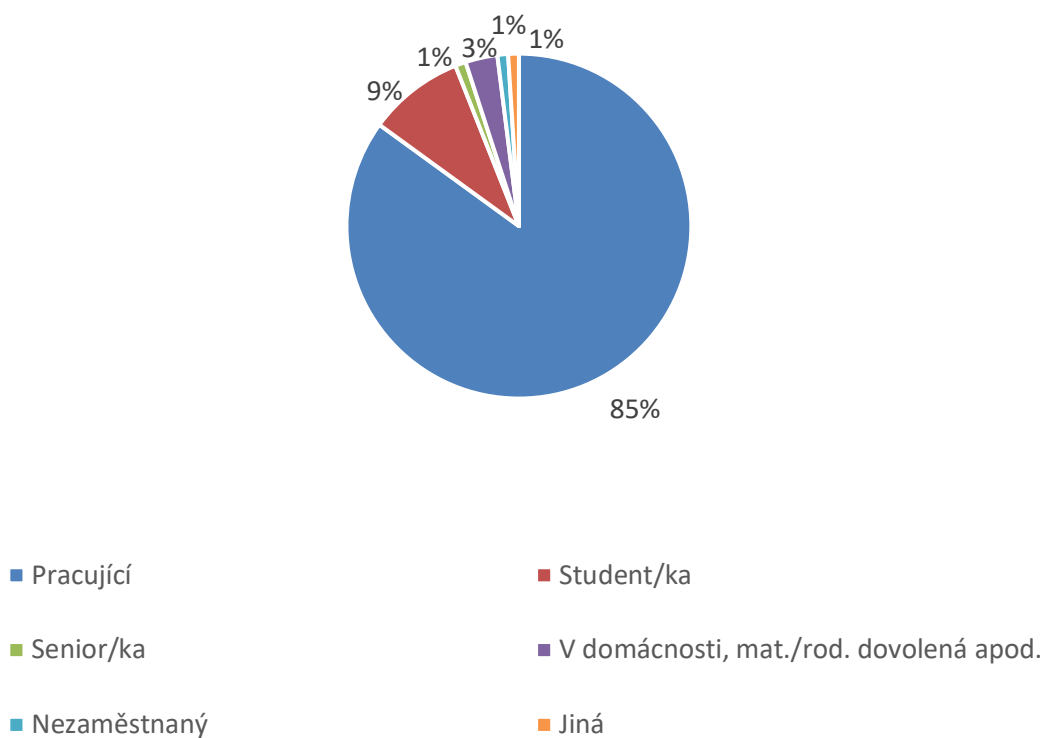
Tabulka 17: Rozložení odpovědí na otázku č. 18

Možnosti odpovědí	Četnost	Podíl
Svobodný/á	47	47 %
Ženatý/vdaná	41	41 %
Rozvedený/á	12	12 %
Vdovec/vdova	0	0 %
Celkem	100	100 %

Zdroj: Vlastní výzkumné šetření

Otázka č.19: Do jaké skupiny se řadíte?

Graf 17: Do jaké skupiny se řadíte?

Zdroj: Vlastní výzkumné šetření

V otázce číslo 19 se autorka ptala dotazovaných, do jaké skupiny se řadí. Nejvíce respondentů jsou pracující 85 %, následně studenti 9 % a lidé v domácnosti, na mateřské či rodičovské dovolené s 3 %. Po jednom procentu odpovídal na dotazník senior, nezaměstnaný a osoba, která se řadí do jiné kategorie.

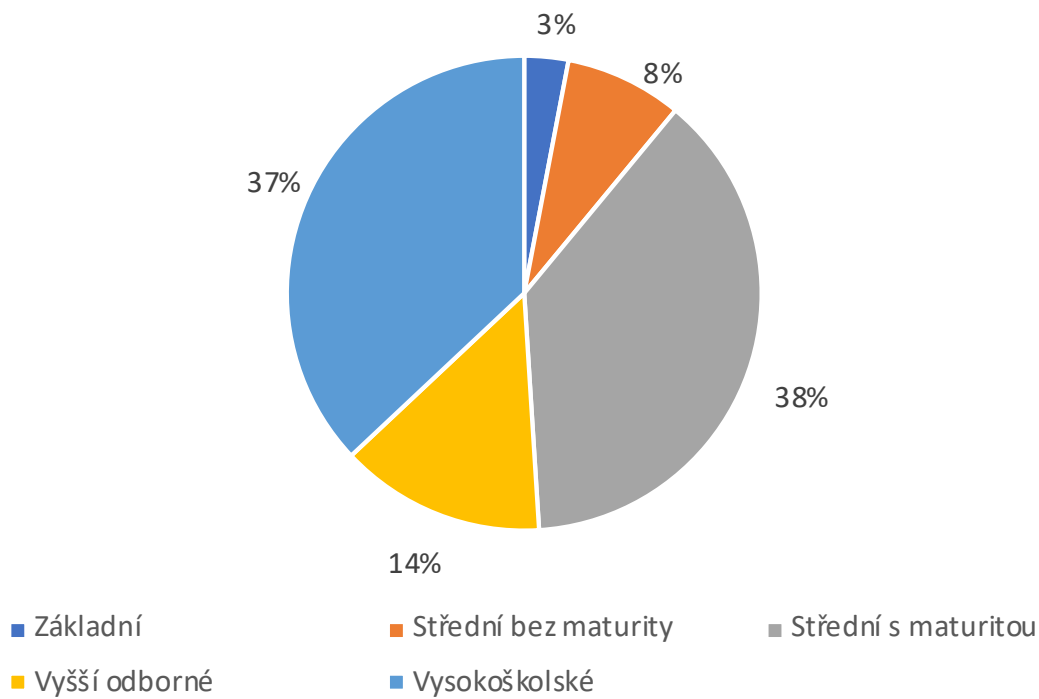
Tabulka 18: Rozložení odpovědí na otázku č. 19

Možnosti odpovědí	Četnost	Podíl
Pracující	85	85 %
Student/ka	9	9 %
Senior/ka	1	1 %
V domácnosti, mateřská/rodičovská dovolená apod.	3	3 %
Nezaměstnaný	1	1 %
Jiná	1	1 %
Celkem	100	100 %

Zdroj: Vlastní výzkumné šetření

Otázka č. 20: Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Graf 18: Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Zdroj: Vlastní výzkumné šetření

Poslední otázka se zaměřovala na míru vzdělanosti dotazovaných. Z grafu číslo 18 můžeme vyčíst, že 38 % respondentů má dokončenou střední školu s maturitou a těsně za tím s 37 % jsou lidé s dokončenou vysokou školou. S třetím největším podílem 14 % jsou dotazovaní s vyšší odbornou školou. Posledních místech jsou lidé se střední školou bez maturity 8 % a základní škola 3 %.

Tabulka 19: Rozložení odpovědí na otázku č. 20

Možnosti odpovědí	Četnost	Podíl
Základní	3	3 %
Střední bez maturity	8	8 %
Střední s maturitou	38	38 %
Vyšší odborné	14	14 %
Vysokoškolské	37	37 %
Celkem	100	100 %

Zdroj: Vlastní výzkumné šetření

Pro vyhodnocení hypotéz, bylo nutné ze sesbíraných dat interpretovat kontingenční tabulky, které byly vytvořeny za pomoci Microsoft Excel.

Hypotéza č. 1: Pro dospělé jedince je častější motivací k navštěvování zájmových aktivit spíše možnost dalšího vzdělávání než rekreace.

Hypotéza číslo 1 byla založena na předpokladu, že respondenti navštěvují zájmové aktivity více pro důvod dalšího vzdělávání než pro rekreaci. Porovnávaly se tedy dvě proměnné, rekreace a další vzdělávání. Ze získaných dat, byla zjištěna pravost hypotézy. Jedná se ovšem o velmi těsné četnosti odpovědí. Data byla sesbíraná od respondentů, kteří vypověděli, že navštěvují zájmové vzdělávání.

Hypotéza 1: Pro dospělé jedince je častější motivací k navštěvování zájmových aktivit spíše možnost dalšího vzdělávání než rekreace.

Motivace k zájmovým aktivitám	Četnost odpovědí
Rekreace, odreagování	35
Další vzdělání	36

Zdroj: Vlastní výzkumné šetření

Hypotéza č. 2: Respondenti do 40 let jsou s dostupností zájmových aktivit spíše spokojeni.

Autorka u druhé hypotézy předpokládala, že účastníci zájmového vzdělávání v Jihlavě a blízkém okolí s dostupností aktivit spíše spokojeni. Ze získaných dat se tato hypotéza potvrdila. Data byla sesbíraná od respondentů, kteří vypověděli, že navštěvují zájmové vzdělávání.

Hypotéza 2: Respondenti do 40 let jsou s dostupností zájmových aktivit spíše spokojeni.

Spokojenost s dostupností	Věk		Celkový součet
	21–30 let	31–40 let	
Velmi spokojen/a	0	1	1
Spíše spokojen/a	16	6	22
Nevím	2	1	3
Spíše nespokojen/a	5	6	11
Velmi nespokojen/a	1	1	2

Zdroj: Vlastní výzkumné šetření

Hypotéza č. 3: Lidé s nižším stupněm vzdělání navštěvují zájmové aktivity méně než lidé s vyšším stupněm vzdělání.

Následující hypotéza číslo 3 byla založena na domněnce, že četnost návštěvnosti zájmového vzdělávání je ovlivněna výší dosaženého vzdělání. Tedy, že lidé s nižším vzděláváním navštěvují

zájmové činnosti méně častěji než lidé s vyšším vzděláním. Dvě proměnné byly definovány jako nižší vzdělání (střední bez maturity, střední s maturitou) a vyšší vzdělání (vyšší odborné, vysokoškolské). Podle sesbíraných dat se hypotéza potvrdila. Data byla sesbíraná od respondentů, kteří vypověděli, že navštěvují zájmové vzdělávání.

Hypotéza 3 Lidé s nižším stupněm vzdělání navštěvují zájmové aktivity méně než lidé s vyšším stupněm vzdělání.

Četnost návštěv	Vzdělávání respondentů			
	Střední bez maturity	Střední s maturitou	Vyšší odborné	Vysokoškolské
1x do týdne	0	6	2	6
1x měsíčně	1	1	2	0
1x za dva týdny	0	0	1	1
Denně	0	0	1	0
Několikrát týdně	0	3	1	9
Nepravidelně, dle aktuální nabídky	1	11	2	9

Zdroj: Vlastní výzkumné šetření

Hypotéza č. 4: Ženy navštěvují zájmové vzdělávání v Jihlavě a okolí častěji než muži.

Poslední hypotéza číslo 4, předpokládá, že zájmové vzdělávání v Jihlavě a okolí navštěvují více ženy než muži. Dle získaných dat se hypotéza potvrdila. Data byla sesbíraná od respondentů, kteří vypověděli, že navštěvují zájmové vzdělávání.

Hypotéza 4: Ženy navštěvují zájmové vzdělávání v Jihlavě a blízkém okolí častěji než muži.

Účast na zájmovém vzdělávání	Pohlaví	
	Muž	Žena
Ano	14	43

Zdroj: Vlastní výzkumné šetření

4.5 DÍLČÍ ZÁVĚRY

Výzkumné šetření se zabývalo zájmovým vzděláváním v Jihlavě a blízkém okolí. Sesbíraná data z dotazníkového šetření autorce napomohla k zodpovězení výzkumných otázek a prokázat či vyvrátit hypotézy.

První výzkumná otázka pojednávala o motivaci dospělých jedinců se přihlásit k zájmovému vzděláváním v Jihlavě a blízkém okolí. Za pomoci dotazníkového šetření se zjistilo, že motivace lidí přihlásit se k aktivitám je odlišná. Nedá se přesněji definovat jediný účel návštěvnosti a z množství četností u odpovědí můžeme také říct, že ani účastníci nemají jen jediný důvod pro docházení na zájmové vzděláváním. Nejčastějšími znaky byly rekreace, odreagování, potěšení, rozptýlení a další vzděláváním. Dá se tedy vyvodit, že respondenti se snaží skloubit potěšení s užitečným.

Druhá výzkumná otázka se zaměřila na dostupnosti zájmového vzděláváním v Jihlavě a blízkém okolí. Dle sesbíraných dat se nejvíce respondentů shodlo, že dostupnost zájmového vzděláváním je spíše dostačující. Jednalo se však jen o 42 %. Nemůže tedy říct, že by se jednalo alespoň o poloviční shodu. Poté více jak čtvrtina respondentů neměla jednoznačný názor na tuto problematiku a vypověděli, že neví. Až následně 21 % dotazovaných označilo dostupnost za spíše nedostačující. Navzdory těmto výsledkům se s největší četností setkala, jak už bylo zmíněno, varianta spíše dostačující. Můžeme tedy z toho vyvodit, že dostupnost zájmového vzděláváním je v Jihlavě dostačující.

První dílčí výzkumná otázka pojednává o námětu, zda má vliv výše dosaženého vzdělání na četnost návštěv u zájmových činností. Data z dotazníkového šetření za pomoci kontingenční tabulky prokázala, že je zde značná souvislost. Tedy že lidé, kteří mají vyšší vzdělání docházejí na aktivity častěji.

Poslední dílčí otázka se týkala oblasti, zda zájmové vzděláváním pro dospělé navštěvují v Jihlavě a blízkém okolí více ženy nebo muži. Počet respondentů, kteří ve výzkumném šetření vypověděli, že se účastní zájmových aktivit bylo 57 a z nich 43 byly ženy. Z dat tedy jasně vyplývá, že ženy vyhledávají zájmové činnosti častěji.

Hypotéza č.1, že pro dospělé jedince je častější motivací k navštěvování zájmových aktivit spíše možnost dalšího vzděláváním než rekreace, se částečně potvrdila. Sesbíraná data u odpovědi další vzděláváním a rekreace byla skoro totožná. Další vzděláváním 36 a rekreace 35. Nedá se tedy

jednoznačně určit jednu z předložených variant, ale odpověď další vzdělání měla větší četnost, i když jen o jednoho respondenta.

Hypotéza byla potvrzena, pro respondenty je častější motivace k návštěvě zájmových aktivit další vzdělávání než důvod rekreace.

Hypotéza č. 2 byla založena na domněnce, že respondenti do 40 let jsou s dostupností zájmových aktivit spíše spokojeni. Dospělí jedinci z Jihlavy a blízkého okolí do 40 let se nejčastěji shodli, že dostupnost je spíše dostačující. Autorka tak správně vytvořila hypotézu na své myšlence, že respondenti do 40 let budou spíše spokojeni. Značí to tedy, že Jihlava si v možnostech pro své občany a pro obyvatele blízkého okolí nevede v možnostech zájmových činností vůbec špatně.

Hypotéza se potvrdila, tedy že respondenti do 40 let jsou s dostupností zájmových aktivit spíše spokojeni.

Hypotéza č. 3 – lidé s nižším stupněm vzdělání navštěvují zájmové aktivity méně než lidé s vyšším stupněm vzdělání. Za pomoci výzkumného šetření bylo zjištěno, že výše vzdělání má určitý vliv na četnost návštěvnosti zájmových činností pro dospělé. Při porovnání dat bylo prokázáno, že nejpočetněji docházeli na aktivity lidé s vysokoškolským vzděláním. Došlo tak k porovnání výsledků u četnosti návštěv zájmových činností a vzdělání respondentů. Vyšlo najevo, že respondenti se střední školou s maturitním vysvědčením chodí na aktivity v týdnu asi dvakrát méně než lidé s vysokoškolským diplomem.

Hypotéza se potvrdila, lidí s nižším stupněm vzdělání navštěvují zájmové aktivity méně než lidé s vyšším stupněm vzdělání.

Hypotéza č. 4, byla sestavena na domněnce, že ženy navštěvují zájmové vzdělávání v Jihlavě a blízkém okolí častěji než muži. A z dotazníkového šetření vyplynulo, že tomu tak opravdu je.

Hypotéza se potvrdila, že ženy navštěvují zájmové vzdělávání v Jihlavě a blízkém okolí častěji než muži.

ZÁVĚR

Bakalářská práce se zabývala problematikou zájmového vzdělávání pro dospělé v Jihlavě a blízkém okolí. Byla rozdělena do dvou částí – teoretickou a praktickou. V první části se autorka zaměřila na vymezení pojmů spojených s tematikou práce. Rozebrala celoživotní vzdělávání, které se vyznačuje jako dlouhodobý proces a je nedílnou součástí života každého z nás. Kapitola vzdělávání dospělých vymezuje základní charakteristiku dospělého jedince, význam a příčinu vzniku andragogické disciplíny. Podkapitola byla věnována formám vzdělávání. Nedílnou součástí tvoří také kapitola o historii vzdělávání dospělých, která byla autorkou záměrně přidána pro přiblížení čtenářů s historickým kontextem problematiky. Další nedílnou součástí teoretické práce je kapitola o volném čase dospělých. Pojednává o jeho definici a funkci. Byly konkretizovány rozměry trávení volného času a předpoklady pro výběr volnočasových aktivit. Autorka také poukázala na možné problémy spjaté s tématem. Předchozí kapitoly sloužily jako předpoklady teoretického sběru informací pro hlavní kapitolu o zájmovém vzdělávání dospělých, na kterém je založena výzkumná bakalářská práce. Doposud na toto téma bylo sepsáno velmi málo publikací, nejobsáhlejší je od pana Šeráka – *Zájmové vzdělávání dospělých* (2010). Autorka tedy pro účel své práce o zájmovém vzdělávání pro dospělé čerpala převážně z tohoto díla. Byly vysvětleny pojmy zájem a potřeba, následně funkce a základní charakteristika. Rozepsány formy a metody zájmového vzdělávání. Poslední kapitola je věnována motivacím a bariérám v zájmovém vzdělávání.

Praktická část práce je založena na základě kvantitativního výzkumu a pro účel sběru dat bylo využito dotazníkové šetření. Pro účel práce byla vypsána metodologie výzkumu a rozepsán výzkumný proces, cíle, výzkumné otázky a hypotézy. Na začátku výzkumu proběhla přípravná etapa, kde se autorka práce snažila podchytit nedostatky a předejít tak možným komplikacím. Poté následovala realizace samotná. Za pomoci serveru survio.com, byl vytvořen dotazník a následně poslán respondentům k vyplnění. Dotazníkové šetření se zabývalo problematikou zájmového vzdělávání pro dospělé v Jihlavě a blízkém okolí. Zkoumala se motivace jedinců přihlásit se k zájmovým aktivitám a také dostupnost zájmových činností v Jihlavě a blízkém okolí.

Výzkumné otázky se věnovaly přezkoumání zájmových aktivit pro dospělé a důvody pro jejich účast a četnost návštěv. Z výzkumného šetření vyplynulo, že motivace dospělých jedinců k návštěvnosti zájmového vzdělávání jsou odlišné a mnohdy těch důvodů je více. Ve většině případů šlo o rekreaci, odreagování a prožitků z aktivity. Co se týče dostupnosti činností podle sesbíraných dat je v Jihlavě a blízkém okolí spíše dostačující. Naznačuje to tedy, že jedinci jsou

schopti si nalézt aktivity podle jejich představy. Výzkum také poukázal na fakt, že četnost navštěvování zájmových aktivit je ovlivněna výší dosaženého vzdělání u jednotlivců. Neposledně, že ženy vyhledávají zájmové činnosti pro dospělé častěji než muži.

Sesbírané informace v teoretické části by mohly posloužit pro jednotlivce, kteří mají zájem se účastnit zájmového vzdělávání pro dospělé. Dostupným publikací o tomto tématu bohužel není mnoho, a tak shrnutí těchto informací může přispět k orientaci v problematice. A za pomoci dat z výzkumného šetření autorka zjistila, že víc jak polovina dotazovaných navštěvuje zájmové činnosti. To je pozitivní zpráva, ale přesto je podstatné nadále lidem vysvětlovat důležitost dalšího vzdělávání, benefity, které z toho plynou a že volba aktivit je jenom na nás.

Cíl bakalářské práce byl naplněn. Byly potvrzeny všechny hypotézy. Autorka si prohloubila své vědomosti v zájmovém vzdělávání dospělých a byly zjištěna zajímavé informace od respondentů.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

BARTÁK, Jan. *Jak vzdělávat dospělé*. Praha: Alfa Nakladatelství, 2008. Management studium (Alfa Nakladatelství). ISBN 978-80-87197-12-7.

BENEŠ, Milan. *Andragogika*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2014. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-4824-5.

FARKOVÁ, Marie. *Dospělost a její variabilita*. Praha: Grada, 2009. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-2480-5.

HLADÍLEK, Miroslav. *Kapitoly z obecné didaktiky a didaktiky vzdělávání dospělých*. Vyd. 2., přeprac. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2009. ISBN 978-80-86723-75-4.

HOFBAUER, Břetislav. *Děti, mládež a volný čas*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-927-5.

JANIŠ, Kamil a Jitka SKOPALOVÁ. *Volný čas seniorů*. Praha: Grada, 2016. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-5535-9.

KALNICKÝ, Juraj. *Systémová andragogika*. Vyd. 2., dopl. V Ostravě: Pedagogická fakulta Ostravské univerzity, 2007. ISBN 978-80-7368-489-1.

LINDEROVÁ, Ivica, Petr SCHOLZ a Michal MUNDUCH. *Úvod do metodiky výzkumu*. Jihlava: Vysoká škola polytechnická Jihlava, 2016. ISBN 978-80-88064-23-7.

MUŽÍK, Jaroslav. *Didaktika profesního vzdělávání dospělých*. Plzeň: Fraus, 2005. ISBN 80-7238-220-9.

Národní program rozvoje vzdělávání v České republice: bílá kniha. [Praha]: Tauris, 2001. ISBN 80-211-0372-8.

PÁVKOVÁ, Jiřina. *Pedagogika volného času*. Vyd. 3., aktualiz. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-711-6.

PLAMÍNEK, Jiří. *Vzdělávání dospělých: průvodce pro lektory, účastníky a zadavatele*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3235-0.

PRŮCHA, Jan a Jaroslav VETEŠKA. *Andragogický slovník*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-3960-1.

RABUŠICOVÁ, Milada a Ladislav RABUŠIC. *Učíme se po celý život?: o vzdělávání dospělých v České republice*. Brno: Masarykova univerzita, 2008. ISBN 978-80-210-4779-2.

SLEPIČKOVÁ, Irena. *Sport a volný čas: vybrané kapitoly*. 2. vyd. Praha: Karolinum, 2005. ISBN 80-246-1039-6.

SLEPIČKOVÁ, Irena. *Sport a volný čas*. Praha: Karolinum, 2000. ISBN 80-246-0044-7.

ŠERÁK, Michal. *Zájmové vzdělávání dospělých*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-551-6.

VETEŠKA, Jaroslav a Michaela TURECKIOVÁ. *Kompetence ve vzdělávání*. Praha: Grada, 2008. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-1770-8.

VETEŠKA, Jaroslav. *Nové paradigma v kurikulu vzdělávání dospělých*. Praha: Educa Service, 2009. ISBN 978-80-87306-04-8.

VETEŠKA, Jaroslav a Tereza VACÍNOVÁ. *Aktuální otázky vzdělávání dospělých: andragogika na prahu 21. století*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2011. ISBN 978-80-7452-012-9.

ZORMANOVÁ, Lucie. *Didaktika dospělých*. Praha: Grada, 2017. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-271-0051-4.

Seznam použitých zahraničních zdrojů

KRYSTOŇ, Miroslav. *Andragogické aspekty využívania voľného času*. I. vyd. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela, 2011. ISBN 978-80-557-0240-7.

KRYSTOŇ, M. a kol. *Zájmové vzdelávanie dospelých. Teoretické východiská*. Banská Bystrica: Pedagogická fakulta, Univerzita Mateja Bela, 2011. 240 s. ISBN 978-80-557-0211-7.

KUBÍK, F.: *Teologický pohľad na voľný čas*. Prešov: GTF PU, 2009, ISBN 978-80-555-0019-5.

Seznam použitých internetových zdrojů

BADED – Bariéry ve vzdělávání dospělých [online], 2008 [cit. 14. 2. 2021]. Dostupné z:
http://old.nvf.cz/publikace/pdf_publicace/euroguidance/cz/baded_cz.pdf

SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ

Seznam obrázků

Obrázek 1 Faktory působící na schopnost učení	28
---	----

Seznam tabulek

Tabulka 1: Účastník a učitel v základních formách vzdělání dospělých	13
Tabulka 2: Rozložení odpovědí na otázku č. 1	35
Tabulka 3: Rozložení odpovědí na otázku č. 2	36
Tabulka 4: Rozložení odpovědí na otázku č. 3	38
Tabulka 5: Rozložení odpovědí na otázku č. 4	40
Tabulka 6: Rozložení odpovědí na otázku č. 5	41
Tabulka 7: Rozložení odpovědí na otázku č.6	43
Tabulka 8: Rozložení odpovědí na otázku č. 7	45
Tabulka 9: Rozložení odpovědí na otázku č. 8	47
Tabulka 10: Rozložení odpovědí na otázku č. 9	49
Tabulka 11: Rozložení odpovědí na otázku č. 10	50
Tabulka 13: Rozložení odpovědí na otázku č. 13	56
Tabulka 14: Rozložení odpovědí na otázku č.14	58
Tabulka 15: Rozložení odpovědí na otázku č. 15	60
Tabulka 16: Rozložení odpovědí na otázku č. 16	61
Tabulka 17: Rozložení odpovědí na otázku č. 17	62
Tabulka 18: Rozložení odpovědí na otázku č. 18	64

Tabulka 19: Rozložení odpovědí na otázku č. 19	66
Tabulka 20: Rozložení odpovědí na otázku č. 20	68

Seznam grafů

Graf 1: Věnujete se ve svém volném čase nějakému zájmovému vzdělávání?	34
Graf 2: Z jakého důvodu se neúčastníte zájmového vzdělávání?	35
Graf 3: V jakých uvedených zájmech se vzděláváte?	37
Graf 4: Kde jste se dozvěděli o zájmovém vzdělávání pro dospělé?	39
Graf 5: Jste spokojen/a s informovaností o zájmovém vzdělávání v Jihlavě a blízkém okolí?	40
Graf 6: Jak často navštěvujete zájmové aktivity?	42
Graf 7: Jak dlouho navštěvujete zájmové vzdělávání?	44
Graf 8: Jakou formu zájmového vzdělávání navštěvujete?	46
Graf 9: Jaká je podle Vás dostupnost zájmového vzdělávání v Jihlavě a blízkém okolí?	48
Graf 10: Jste spokojen/a s dostupností zájmového vzdělávání v Jihlavě a blízkém okolí?	49
Graf 11: Z jakého důvodu navštěvujete zájmové vzdělávání?	55
Graf 12: Uvažujete o další účasti na aktivitě zájmového vzdělávání?	57
Graf 13: Využíváte získané vědomosti/znalosti dosažené ze zájmového vzdělávání ve Vašem profesním životě?	59
Graf 14 Jste muž nebo žena?	60
Graf 15: Do jaké věkové skupiny spadáte?	61
Graf 16: Jaký je Váš rodinný stav?	63
Graf 17: Do jaké skupiny se řadíte?	65

Seznam hypotéz

Hypotéza 1: Pro dospělé jedince je častější motivací k navštěvování zájmových aktivit spíše možnost dalšího vzdělávání než rekreace.	69
Hypotéza 2: Respondenti do 40 let jsou s dostupností zájmových aktivit spíše spokojeni. ..	69
Hypotéza 3 Lidé s nižším stupněm vzdělání navštěvují zájmové aktivity méně než lidé s vyšším stupněm vzdělání.	70
Hypotéza 4: Ženy navštěvují zájmové vzdělávání v Jihlavě a blízkém okolí častěji než muži.	70

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A - Dotazník	I
-----------------------------------	----------

Příloha A – Dotazník

1. Věnujete se ve svém volném čase nějakému zájmovému vzdělávání?
 1. Ano (pokračujte otázkou č. 3)
 2. Ne (pokračujte otázkou č. 2)

2. Z jakého důvodu se neúčastníte zájmového vzdělávání?
 1. Nemám zájem
 2. Nemám dostatek informací o nabídce
 3. Dostupná nabídka mě nezajímá
 4. Časově nedostupné
 5. Nedostatek financí
 6. Špatná infrastruktura
 7. Zdravotní problémy
 8. Jiná (odpověď, uveďte)

!(přeskočte až na otázku 16.)!

3. V jakých uvedených zájmech se vzděláváte?
 1. Kulturní a estetické
 2. Pohybové a sportovní
 3. Cestování a turistika
 4. Zdravotní výchova
 5. Environmentální výchova
 6. Vědeckotechnické zájmy
 7. Kutilství
 8. Jazykové vzdělání
 9. Náboženská a duchovní výchova
 10. Jiná (odpověď, uveďte)

4. Kde jste se dozvěděli o zájmovém vzdělávání pro dospělé?
 1. Internet
 2. Místní tisk
 3. Informační leták
 4. Přátelé, známí, rodinní příslušníci
 5. Informační centrum
 6. Z médií
 7. Jiná (odpověď, uveďte)

5. Jste spokojen/a s informovaností zájmových vzdělání v Jihlavě a blízkém okolí?
 1. Velmi spokojen/a
 2. Spíše spokojen/a
 3. Nevím
 4. Spíše nespokojen/a
 5. Velmi nespokojen/a

6. Jak často navštěvujete zájmové aktivity?
 1. Denně
 2. Několikrát týdně
 3. 1x do týdne
 4. 1x za dva týdny
 5. 1x měsíčně
 6. Nepravidelně, dle aktuální nabídky
 7. Zřídka

7. Jak dlouho navštěvuje zájmové vzdělávání?
1. 0-4 měsíce
 2. 5-12 měsíců
 3. 1-2 roky
 4. 2-3 roky
 5. Více jak 3 roky
8. Jakou formu zájmového vzdělávání navštěvujete?
1. Přednáška
 2. Beseda
 3. Seminář
 4. Diskuze
 5. Exkurze
 6. Zájmový kroužek
 7. Vzdělávací kurz
 8. Tematický večer
 9. Online kurz
 10. Jiná (odpověď, uveďte)
9. Jaká je podle Vás dostupnost zájmového vzdělávání v Jihlavě a blízkém okolí?
1. Dostačující
 2. Spíše dostačující
 3. Nevím
 4. Spíše nedostačující
 5. Nedostačující
10. Jste spokojen/a s dostupností zájmových vzdělání v Jihlavě a blízkém okolí?
1. Velmi spokojen/a
 2. Spíše spokojen/a
 3. Nevím
 4. Spíše nespokojen/a
 5. Velmi nespokojen/a
11. Co si myslíte o zájmovém vzdělávání v Jihlavě a blízkém okolí?
- (Jiná odpověď, uveďte)
12. Které zájmové aktivity pro dospělé podle Vás v Jihlavě a blízkém okolí chybí?
- (Jiná odpověď, uveďte)
13. Z jakého důvodu navštěvujete zájmové vzdělávání?
1. Rekreace, odreagování
 2. Potěšení, rozptýlení
 3. Další vzdělání
 4. Komunikace, společnost
 5. Integrace, potřeba sounáležitosti
 6. Kreativní rozvoj
 7. Angažovanost
 8. Fyzická aktivita
 9. Náplň času

10. Jiná (odpověď, uveďte)

14. Uvažujete o další účasti na aktivitě zájmového vzdělávání?

1. Ano
2. Spíše ano
3. Nevím
4. Spíše ne
5. Ne

15. Využíváte získané vědomosti/znalosti dosažené ze zájmového vzdělávání ve Vašem profesním životě?

1. Ano
2. Ne

16. Jste muž nebo žena?

1. Muž
2. Žena

17. Do jaké věkové skupiny spadáte?

1. 18–20 let
2. 21–30 let
3. 31–40 let
4. 41–50 let
5. 51–60 let
6. 61 a více let

18. Jaký je Váš rodinný stav?

1. Svobodný/á
2. Ženatý/vdaná
3. Rozvedený/á
4. Vdovec/vdova

19. Do jaké skupiny se řadíte?

1. Pracující
2. Student/ka
3. Senior/ka
4. V domácnost, mateřská dovolená apod.
5. Nezaměstnaný
6. Jiná (odpověď, uveďte)

20. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

1. Základní
2. Střední bez maturity
3. Střední s maturitou
4. Vyšší odborné
5. Vysokoškolské

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Anna Vítková

Obor: Andragogika

Forma studia: Kombinované studium

Název práce: Zájmové vzdělávání dospělých v Jihlavě

Rok: 2021

Počet stran textu bez příloh: 68

Celkový počet stran příloh: 3

Počet titulů českých použitých zdrojů: 21

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 3

Počet internetových zdrojů: 1

Vedoucí práce: PhDr. Jindra Stříbrská, Ph.D.